

Italijanska
škofovska konferenca



KAKO OZNANJATI
EVANGELIJ
V SVETU,
KI SE SPREMINJA



Cerkveni dokumenti
95

Italijanska škofovska konferenca

**KAKO OZNANJATI
EVANGELIJ
V SVETU, KI SE SPREMINJA**

**Pastoralne smernice italijanskih škofov
za prvo desetletje novega tisočletja**

**Družina
Ljubljana
2002**

CERKVENI DOKUMENTI 95

Naslov izvirnika: Conferenza episcopale italiana, COMUNICARE IL VANGELO IN UN MONDO CHE CAMBIA, Edizioni Dehoniane, Bologna 2001. Prevod: Branko Melink. Redakcija: Rafko Valenčič. Lektorica: Marija Bratina. Oprema: Lucijan Bratuš.

Zbirko CERKVENI DOKUMENTI izdaja Družina, d. o. o. Urednik: Rafko Valenčič. Uredništvo: Trubarjeva 80, 1000 Ljubljana. Uprava: Družina, d. o. o., Krekov trg 1, 1000 Ljubljana, SLO, Za založbo: dr. Janez Gril.

Tisk: Tiskarna Ljubljana d. d., marca 2002
© Za slovensko izdajo: Družina Ljubljana

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

253

KAKO oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja ; pastoralne smernice italijanskih škofov za prvo desetletje novega tisočletja / [pripravila] Italijanska škofovska konferenca ; [prevod Branko Melink]. - Ljubljana : Družina, 2002. - (Cerkveni dokumenti, ISSN 1318-1262 ; 95)

Prevod dela: Comunicare il vangelo in un mondo che cambia

ISBN 961-222-404-8

1. Conferenza episcopale italiana. - I. Italijanska škofovska konferenca glej Conferenza episcopale italiana

117396736

KONCILSKA IN SVETOLETNA PRENOVA CERKVE

UVODNA BESEDA

Letos mineva 40 let od začetka 2. vatikanskega cerkvenega zbora (1962–1965), ki je brez dvoma najpomembnejši dogodek v Cerkvi v preteklem stoletju. Tistim, ki smo spremljali njegovo delo od blizu, je to priložnost za spraševanje vesti, kako njegova spoznanja in smernice uresničujemo na raznih ravneh – osebni in občestveni, družinski in družbeni. Za mlajše rodove je koncil izziv, da svoje mladostne načrte in pričakovanja usklajujejo z njegovimi pogledi. Za vse pa je koncil milostni klic, ki ohranja – podobno kot Sveto pismo – svoje sporočilo za naš čas in razmere. Te so se sicer v zadnjih desetletjih močno spremenile, zato terjajo pozornost na nova znamenja časa in njihovo obravnavo, medtem ko ima svetopisemsko in koncilsko sporočilo trajno in nadčasovno vrednost in pomen.

Bližnjo preteklost je poleg koncila zaznamovalo tudi obhajanje jubilejnega leta 2000, ki je močno razgibalo vesoljno Cerkev. Triletna priprava na jubilejno leto je priklicala v spomin temeljne verske resnice: o Kristusu, Odrešeniku človeštva, o Svetem Duhu, delujočem v človeku, Cerkvi in svetu, o Očetu, ki danes razodeva svojo usmiljeno ljubezen in dobroto človeštvu. Dve pomembni pismi papeža Janeza Pavla II. – Vzarji tretjega tisočletja (1995) in Ob začetku novega tisočletja (2001) – sta nadaljevali koncilsko prenovo Cerkve. Prenova je predvsem v poglobljenem razumevanju resnic vere, v zvestobi evangeljskemu sporočilu, ki je hkrati naročilo za novo evangelizacijo današnjega človeka. Prav nova evangelizacija

je ključna beseda in naloga sodobne Cerkve. Po dveh tisočletjih krščanstva se mnogi še niso srečali s Kristusom, širi se novo poganstvo, ljudje begajo in se zadržujejo ob praznih vodnjakih, iščejo resnice v človeških prividih. Jubilejna dogajanja so med drugim opozorila na dve pomembni resnici za življenje Cerkve: prva je priznanje krivde in očiščevanje, druga je zgled pričevalcev za vero preteklega stoletja. Oboje terja poleg spomina tudi spreobrnjenje kot nenehni proces.

Priporočila Janeza Pavla II., naj krajevne Cerkve naredijo programe za novo evangelizacijo v začetku tretjega tisočletja, so dale pobudo, da je naša zahodna soseda, Cerkev v Italiji, pripravila ustrezen dokument za duhovno in pastoralno prenavo. V prepričanju, da bodo mnoge misli dobrodošle tudi v prizadevanjih Cerkve na Slovenskem za njeno prenavo, objavljamo slovenski prevod tega dokumenta. Cerkev na Slovenskem se pripravlja na slovesno razglasitev sklepov svojega Plenarnega zbora, ki bo predvidoma 18. maja 2002 na Brezjah. Prenava terja modro, vztrajno in skupno delo slovenskih vernikov, če hočejo biti Kristusove priče sredi sveta. V teh prizadevanjih so lahko tudi izkustva in pobude, ki prihajajo od drugod, dragocen pripomoček. V tem upanju dajemo na voljo slovenskemu bralcu dokument, ki ga je pripravila Italijanska škofovska konferenca. Za dovoljenje, da smemo besedilo prevesti v slovenščino, se ji iskreno zahvaljujemo.

1. Kristus – središče oznanjevanja in delovanja Cerkve

Kristus, ki »v polnosti razodeva človeku človeka« (CS 22), je središče zgodovine, zato tudi središče vsega oznanjevanja in pastoralnega delovanja Cerkve. Naše razmerje do Kristusa ni »nekaj drugotnega, postranskega, še manj naključnega«. V njem je izražena naša poklica-

nost k polnosti življenja in svetosti. Človek to poklicanost uresničuje v poslušnosti in pokorščini, ki je nasprotje upora in greha. Zgled poslušnosti in pokorščine je pokazal Kristus s svojim ponižanjem in izničenjem (kenosis), ko je postal človek, deležen vseh lepot in težav našega bivanja, nam enak v vsem, razen v grehu. Kristus je predstavljen kot Poslani od Očeta, kot Živeči med nami, kot Vstali in ter kot Prihajajoči v slavi ob polnosti časov. Zelo neposredne in prepričljive so besede, s katerimi je predstavljen Kristus kot človek, ki raste v modrosti pred Bogom in ljudmi. Takšna predstavitev je še kako potrebna današnjemu človeku, ki sicer išče vzore, vendar se pri tem vrti okrog lastnega ideala, ki je sad zgolj človeške misli. Kristus, popoln človek in enak Očetu, prihaja na svet, da bi izpolnil Očetovo voljo in njegov odrešenjski načrt. V služanju človeku, ki si je nadelo različne oblike, kot so oznanjevanje in pričevanje, ozdravljanje in nasičevanje, usmiljenje in odpuščanje, Kristus kaže pot, kako naj Cerkev spolnjuje nalogo, ki ji je zaupana.

Podobno kot v apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja so strani, ki govorijo o Kristusu Odrešeniku, najlepše in najbogatejše po svoji vsebini, vredne branja in premišljevanja. Ko jih beremo, se zdi, kakor bi brali evangelij, vendar to pot skozi prizmo človeškega izkustva, ki na neki način preverja in potrjuje resničnost evangeljskih besed.

Oznanjevanje evangelija je prvenstvena naloga današnje Cerkve. Glede na dejstvo, da je vedno več oznanjevalcev raznih nauk in zgolj človeške modrosti z Vzhoda in Zahoda, da pri tem mnogi oznanjajo bolj sebe kot pa resnico, je oznanjevanje evangelija, združeno s pričevanjem življenja toliko bolj pomembno. Prvo in zadnje merilo je Kristus, njegova oseba, upodobljena v osebi oznanjevalca. Kdor pristopa h Kristusu z odprtostjo in pravim razpoloženjem, temu se Kristus razodeva in po njem tistim, katerim oznanja.

2. Pastoralno delo - v hoji za Kristusom

Kakor mora biti Cerkev zvesta Kristusovemu nauku in naročilu z ene strani, tako mora z druge poznati človeka in njegova pričakovanja. »Prisluhniti mora kulturi našega sveta«, da bi v njej odkrila »semena Besede, ki so v njej, čeprav onstran vidnih meja Cerkve.« V miselnosti današnjega človeka so izražene nekatere značilnosti, ki morajo pritegniti našo pozornost. Ni rečeno, da te značilnosti vedno in v vsem izražajo pozitivne vrednote. Prisotne so v ljudeh ne glede na versko pripadnost. Tako: želja po pristnosti in spontanosti, ki lahko vodi v individualizem; želja po drugem, ki se izraža v srečevanju z drugimi in solidarnosti; iskanje resnice in življenjskega smisla, ki združuje ljudi različnih prepričanj. Sem prištevamo tudi razvoj znanosti in tehnike, možnosti in vplive družbenih občil, prebujajočo se zavest glede varovanja okolja. Ne smemo pa prezreti nevarnosti naraščajoče nevere, verskega relativizma, indiferentnosti in analfabetizma, drugih oblik malikovalstva ter uveljavljanja življenjskih drž, ki so tuje krščanskemu etosu. Priča smo pravi pomračitvi moralnega čuta, ki močno zajema tudi verne množice, ter pojemanju zgodovinskega spomina, ki se bo v procesu globalizacije še stopnjeval.

Kdor meni, da bo Cerkev odgovorila na te pojave z izrednimi posegi, ne bo dobil odgovora, ki ga pričakuje. Kaj pomenijo načrti in priporočila za zrelo in osebno vero, za uresničenje krščanske ljubezni in solidarnosti, za zavzeto krščansko pričevanje in izpolnitev misijonskega poslanstva, za nenehno spreobrnitev, če ne priznavanja osnovnih drž, ki so nam že znane? Ne sme nas presenetiti, če listina postavlja v središče vsega verskega življenja evharistijo, nedeljsko mašo, kjer se zbira božje ljudstvo in izraža svojo pripadnost Kristusu in občestvu Cerkve. Nihče ni in ne more biti kristjan sam zase. To občestvo pa se uresničuje predvsem v župniji in po župniji. Srečanje s Kristusom, ki nas prek občestva in v občestvu hrani s

svojo besedo in kruhom življenja, je osrednjega pomena za vzgojo v zreli in odgovorni veri. Za takšno obhajanje nedelje v osebnem, družinskem in občestvenem življenju pa je potrebna vzgoja. Prehod iz bogoslužja v življenje je naslednji korak, ki ne potrebuje zakona sukcesivnosti, marveč istočasnosti. Tako se prenaša krščanska kultura iz verskega v vsakdanje območje.

Poleg bogoslužja so še drugi segmenti pastoralnega delovanja, ki jim je treba posvetiti posebno pozornost. To so mladi, ki kažejo znamenja žeje po smislu in vrednotah, družina kot privilegiran prostor ljubezni, vzgoje in priprave na življenje, duhovniki, duhovni poklici in laiki, ki oblikujejo podobo sedanjega sveta, pa tudi ljudske pobožnosti, katerih pastoralno vrednost vedno bolj odkrivamo in jo je potrebno vključiti oblike redne pastorale.

Posebno skrb namenja listina tako imenovanim »obrobnim kristjanom«, ki le od časa do časa ali ob določenih priložnostih iščejo stik s Cerkvijo. To se dogaja ob praznikih, ob zakramentih in zakramentalih, ki jih prosijo zase ali za svoje. Tem je potrebno predvsem pokazati lepoto krščanskega življenja ter vrednote vere in življenja po veri, ki je izraz harmonije v človeku ter prinaša zadoščenje in veselje. V istem duhu je potrebno nagovoriti tudi drugače misleče, navzoče v multireligiozni in multietnični družbi, kar današnje družbe vedno bolj postajajo. Glede tega je potrebno obnoviti razne oblike uvajanja v krščanstvo po vzoru katehumenata.

Ne nazadnje gre še za segment, ki ga imenujemo »okoljska pastorala« ali »pastorala okolja«. Ta obravnava razne oblike navzočnosti Cerkve v svetu: na področju kulture, socialnega, družbenega in političnega življenja. Na ta način Cerkev ne samo služi človeku, kjer se kaže potreba, marveč tudi pričuje za resnico, ki jo oznanja in v moči katere deluje. Kristus je izbral učlovečenje, to je identifikacijo, ponižanje in prilagajanje kot pot in način odrešenje človeka. To je tudi pot Cerkve, ki se poniža in se sklanja h človeku, mu služi, z njim trpi in se veseli. Pred

ljudmi se mora razodevati kot dom in hiša, to je občestvo, ki sprejema vsakega človeka. Današnji človek je zbehan, razdvojen, tujec v lastnem domu in svetu; je grešnik, ki ga teži osebna in družbena krivda. V Cerkvi mora najti dom in zavetje, podobo doma in gotovosti, ki jo daje Bog.

V sklepnem delu so v strnjenih stavkih oblikovane pastoralne smernice za to desetletje. Navajamo nekaj poudarkov: pastoralna, ki gradi na svetosti, vnovično oznanilo evangelija oddaljenim vernikom in prvo oznanilo neverujočim, vloga laikov pri evangelizaciji, vzgoja in prenova krščanskih občestev, pri čemer ima nedeljska evharistija osrednje mesto, koncilsko sporočilo je potrebno znova poglobljati itd. Navedeno je še nekaj drugih vsebinskih in metodoloških poudarkov, med njimi verski in kulturni kontekst, v katerem se nahaja Cerkev, kvalitete splošne in verske vzgoje, značilnosti misijonske pastoralne, ki je nosilka nove evangelizacije.

Upoštevajoč dejstvo, da ima pastoralna – kljub nekaterim zgodovinskim in krajevnim značilnostim – ista teološka in antropološka izhodišča, upamo, da bo naša izdaja tega dokumenta Italijanske škofovske konference odmevna tudi med slovenskimi bralci ter v korist pastoralnim prizadevanjem Cerkve na Slovenskem.

*Rafko Valenčič
urednik*

Italijanska škofovska konferenca

KAKO OZNANJATI E V A N G E L I J V SVETU, KI SE SPREMINJA

**Pastoralne smernice italijanskih škofov
za prvo desetletje novega tisočletja**

PREDSTAVITEV

Generalna skupščina italijanskih škofov je maja leta 2000 potrdila dokument, ki nam ponuja nekaj pastoralnih smernic za rodovitno pot in delo naših občestev v prvem desetletju novega tisočletja.

Poglavitna tema je nakazana že v naslovu: »Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja.« Naslov nakazuje prespektivo poslanstva in opredeljuje njegove temeljne naloge. Vabi nas, da kar se da stvarno pogledamo okoli sebe, kakšno je dejansko stanje, v katerem smo poklicani k pričevanju. Gre namreč za to, da bi uvideli »Božji danes« in s tem v zvezi, kaj Bog pričakuje od nas. Nato odpira vprašanja o »pastoralni spreobrnitvi« in nakazuje njeno reševanje, kakor ga terja klic, da bi na kar najbolj ustrezen način služili oznanjevanju evangelija.

Ta dokument, ki želi še bolj okrepiti, ne pa razbremeniti krajevne Cerkve njihove odgovornosti, je nekakšen prvi odgovor na povabilo, s katerim se je na nas vse obr-

nil papež Janez Pavel II. v apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja. Papež nas spodbuja, naj sprejmemo novo tisočletje s polnim zaupanjem, da je med nami navzoč vstali Kristus, in pogumom, ki nam je darovan po nepreklicnem posinovljenju v Svetem Duhu.

Tudi mi bi radi »odrinili na globoko«, odpluli brez strahu. In tudi če bi kakšno noč ostali brez ulova, bomo zopet z zaupanjem vrgli mreže. Predvsem hočemo slaviti Boga in mu biti globoko hvaležni. Z učlovečenjem svojega Sina je namreč vsadil v naročje Cerkve živo seme upanja, ki nikoli ne razočara. Tako nas je usposobil za oživljanje upanja v slehernem človeku. In prav to bi radi na preprost način in brez obotavljanja delali v bližnji prihodnosti.

Naj nas vedno spremlja Marija, Jezusova in naša Mati, »Zvezda oznanjevanja evangelija«, s svojim tihim pričevanjem in z materinsko naklonjenostjo.

Rim, 29. junija 2001, na praznik svetih apostolov Petra in Pavla.

*+ Camillo kardinal RUINI
predsednik Italijanske škofovske konference*

UVOD

*»Kar je bilo od začetka, kar smo slišali ... Besedo življenja ... To vam pišemo zato, da bi bilo naše veselje dopolnjeno«
(1 Jn 1, 1.4).*

V službi veselja in upanja za vsakega človeka

1. Dragi bratje in sestre v Kristusu! Ob začetku novega tisočletja se obračamo na vas v duhu čiščenja in hvaležnosti do Gospoda, ker je storil in še naprej dela čudovite stvari med nami. Gospod namreč živi, je Bog z nami, on je naše upanje. Prav tako se na vas obračamo z občutkom globoke hvaležnosti za pot, ki so jo, tudi po zaslugi vas vseh, prehodile Božje Cerkve v Italiji od 2. vatikanskega cerkvenega zbora do danes. Skupaj z vami smo si prizadevali, da bi prenašali težo tesnob in žalosti, ki pestijo naše sodobnike,¹ prepričani, da je prvenstvena naloga Cerkve pričevati za veselje in upanje, ki izvirata iz vere v Gospoda Jezusa Kristusa, med ljudmi, s katerimi živimo v polni solidarnosti, zlasti z najšibkejšimi.

Kot pastirji bi bili radi predvsem »sodelavci pri vašem veselju«, saj »ne gospodujemo nad vašo vero« (2 Kor 1,24). Ne moremo si domišljati, da vam nikoli nismo dali utemeljenega razloga za negotovanje v zvezi z opravljanjem naše škofovske službe.² Zaradi tega prosimo Gospoda, naj nam odpusti, in tudi vas, da nam oprostite vse pomanjkljivosti v naši službi. Želimo obnoviti svoja prizadevanja, da bi vas potrdili v veri, da bi v vas z vsemi močmi krepili evangeljsko veselje ter skupaj z vami postali glasniki veselja za vsakega človeka posebej.

¹ Prim. Drugi vatikanski cerkveni zbor, Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu (CS), 1.

² Prim. Sv. Avguštin, Govor 383, 3.

2. K vam se obračamo z besedo upanja. Dandanes ni prav lahko upati. Pri tem nam vedno širši posvetni pomen te besede ne pomaga kaj dosti: v naši kulturi se je namreč popolnoma zameglilo, če že ne povsem zabrisalo eshatološko obzorje, to je misel, da ima zgodovina neko smer, da je naravnana k polnosti, ki zgodovino presega in je onstran. Ta mrk je včasih zaznati tudi v samih cerkvenih krogih, čeprav je res, da zmoremo le z veliko težavo priti do besed, s katerimi je mogoče govoriti o zadnjih resničnostih in o večnem življenju.

Poleg tega se pojavlja skušnjava, da bi razpotegnili sedanji čas na račun razsežnosti in vrednosti preteklega, s tem pa tudi izročil in spominjanja. Včasih se naravnost bojimo ustaviti, da bi se spominjali in premislili, kar smo doživeli in sprejeli. Raje se odločimo za tisoč drugih stvari ali zavešno bežimo v raztresenost. Pa vendar nam ravno poslušanje, spominjanje in premišljanje, kako stopati v prihodnost, pomagajo živeti sedanjost, pa ne le kot čas za zadovoljevanje trenutnih potreb, ampak tudi kot prostor pričakovanja, razodevanja želja, ki gredo pred nami in nas vodijo onstran, obenem pa tudi povezujejo z drugimi ljudmi in nas napravljajo za sopotnike na čudovitem in skrivnostnem potovanju, kar pravzaprav življenje je.

Prav zato bi radi kar najprisrčneje povabili vse kristjane naše dežele, da bi skupaj z vsemi ljudmi dobre volje znova odkrili nevidne niti življenja, spričo katerih se nič v zgodovini ne izgubi, vse je mogoče rešiti in obrniti v dobro, vse lahko dobi svoj smisel.

Napajajmo se ob Besedi življenja

3. Kam naj se obrne naše srce, da bi lahko vsakemu človeku pokazali dejanske in konkretne možnosti za upanje? Kje naj pastirji dobimo moč, da bi ostali trezni sami v sebi in budno spremljali čredo, kateri nas je Sveti Duh postavil za škofe, da bi pasli Božjo Cerkev (prim. Apd 20, 28), da bomo služabniki veselja? Ne moremo storiti nič drugega,

kakor da se, podobno kot starešine v Efezu, čutimo izročene »Bogu in besedi njegove milosti. On ima moč, da nas izgradi in nam zagotovi dediščino« (prim. Apd 20, 32), to je svoje kraljestvo, kar je dejansko na obzorju vsakega našega upanja.

V ušesih nam odmevajo besede apostola Janeza: »Kar je bilo od začetka, kar smo slišali, kar smo na svoje oči videli, kar smo opazovali in so otipale naše roke, to vam oznanjamo: Besedo življenja. In življenje se je razodelo in videli smo ga. Pričujemo in oznanjamo vam večno življenje, tisto, ki je bilo pri Očetu in se nam je razodelo. Kar smo torej videli in slišali, oznanjamo tudi vam, da bi bili tudi vi v občestvu z nami – in mi smo v občestvu z Očetom in njegovim Sinom Jezusom Kristusom. To vam pišemo zato, da bi bilo naše veselje dopolnjeno« (1 Jn 1, 1–4).

»Kar je bilo od samega začetka, kar smo slišali ...»: vera se rojeva iz poslušanja Božje besede, ki je ohranjena v Svetem pismu in izročilu. Do nas prihaja predvsem pri bogoslužju Cerkve, kjer se ta beseda oznanja in je v zakramentalnih znamenjih kot počelo novega življenja tudi dejavna. Nikoli ne bomo dovolj naglašali pomena tega vira, iz katerega prihaja vse, kar je zlahka in vredno v našem življenju: to je »Božja beseda, ki je živa in večna« (1 Pt 1, 23).

»... Beseda življenja«: poslušanje kristjanov je usmerjeno predvsem k Besedi, ki je postala meso, k njemu, ki je, kot piše evangelist Janez, sporočilo, razlaga, torej razodetje Očeta (prim. Jn 1, 18). To poslušanje človeka in kristjana odpre za izkustveno in ljubeče poznavanje, ki more globoko vplivati na življenje, ker posreduje življenje Boga samega: »Razodela se je Božja milost,« pravi apostol Pavel, »ki rešuje vse ljudi. Vzgaja nas, naj ... živimo v sedanjem veku« (Tit 2, 11-12).

»Kar smo slišali ... oznanjamo tudi vam, da bi bili tudi vi v občestvu z nami ... To vam pišemo zato, da bi bilo naše (in vaše) veselje dopolnjeno.« Prav zavoljo poslušanja, izkušanja in premišljevanja Besede se nam naša srca preobražajo do te mere, da se preoblikuje tudi naše življenje, da sčasoma po-

stanemo sposobni in željni darovati in posredovati to sprejeto življenje drugim. V srcu človeka, ki je združen z Gospodom Jezusom Kristusom, se nujno porodi želja, da bi prejeti dar delil z drugimi, da bi »ljubili, kot nas je on vzljubil«.

4. Pot od poslušanja do občestva v ljubezni, o kateri govori apostol Janez v uvodu k Prvemu pismu, je značilna za krščansko vero. To je pot, ki jo je pokazal Kristus; zavoljo tega ga je namreč poslal Oče, to je zadnji razlog, zakaj je postal »pokoren do smrti, smrti na križu« (Flp 2, 8). Takšen itinerarij je dejansko zgovoren za slehernega človeka; pred nami je namreč pot, ki vodi k upanju in veselju. Ljudem omogoča, da se v življenjskih viharjih in trpljenju zmorejo dokopati do smisla, ko se medsebojno opogumljajo, si odpustčajo in postanejo zmožni biti zares od srca veseli. Zakaj bi bila sicer v človeku neustavljiva potreba po praznovanju, če ne zavoljo tistega »več« (popolnejšega) veselja, ki ga lahko človek doživlja le, če ga je sposoben deliti z drugimi?

Zaradi tega mislimo, da je v svetu, ki se hitro spreminja in išče razloge za veselje in upanje, nedvomno prva naloga Cerkve zdaj – in bo taka ostala tudi vedno – da pod vodstvom Svetega Duha posreduje vero, življenje v Kristusu ter dragoceni biser evangelija.

Upoštevanje poti, ki smo jo prehodili skupaj od koncila do danes

5. Če se ozremo na leta po koncilu – »veliki milosti, s katero je Bog obdaril Cerkev v 20. stoletju«³ – vse do današnjega dne, potem se nam zdi, da lahko rečemo, da si je Cerkev v Italiji zares prizadevala, da bi si glede sprejemanja koncila temeljito izprašala vest. To je storila tako, da je upoštevala prej nakazani itinerarij, to je pot vere, ki se porodi iz

³ Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja, CD 91, Ljubljana 2001, 57.

poslušanja. Ta vera v živ(et)i izkušnji postane pričevanje Božje ljubezni ter soudeležba pri krščanskem upanju in veselju z vsemi ljudmi.

V tem času se je razvil in izoblikoval celovit nauk papeža Janeza Pavla II., ki nenehno vabi Cerkev k premišljevanju Kristusove skrivnosti, da bi se pod vodstvom Svetega Duha postavila v službo poslanstva tistega, ki ga je poslal nebeški Oče. V teh letih je Petrov naslednik večkrat povabil vse Cerkve, še posebej pa tiste iz zahodnih dežel, naj začnejo znova temeljito delati na področju evangelizacije in kateheze⁴ z namenom, da bi na novo okrepili vero in duhovno izkušnjo kristjanov in jih napravili za pričevalce evangelija v svetu, ki doživlja globoke kulturne spremembe.

6. Zlasti teh nekaj zadnjih let smo bili precej zaposleni z izvajanjem načrta priprave na jubilejni dogodek. Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja nam je pomagalo, da smo znova postavili v središče Kristusa, Odrešenika in Evangelizatorja. Povabljeni smo bili, naj na novo prestudiramo evangelij, da bi se še bolj poglobili v Jezusovo osebnost, v vse tisto, kar se je v zvezi z njim zgodilo, da bi globlje dojeli njegovo pravo istovetnost.⁵ Apostolsko pismo nas tako vodi tudi k vnovičnemu odkrivanju navzočnosti in delovanja Svetega Duha. Ta pomeni vrh skrivnosti učlovečenja, združuje kristjane v Cerkev in jih napravlja za pričevalce upanja v prihod Božjega kraljestva.⁶ Končno se je zadnje leto priprave na jubilej naš pogled obrnil k Očetu, h kateremu potujemo vsi ljudje – ne glede na raso, kulturo ali verozanje. V njegovem objemu se bomo srečali, ko bo zgodovina dopolnjena.⁷

⁴ Prim. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katehezi, CD 5, Ljubljana 1980. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenik človeka, CD 2, Ljubljana 1979, 15-16.

⁵ Prim. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja, CD 58, Ljubljana 1995, 40-42.

⁶ Prim. prav tam, 44-46.

⁷ Prim. prav tam, 49-53.

Klic k spreobrnjenju in pričevanje svetosti

7. K povedanemu je potrebno dodati, da je jubilej kot čas milosti in usmiljenja pustil v našem spominu globok vtis o potrebnosti očiščenja, ki mora biti v Cerkvi stalno navzoče.⁸ Kako naj pozabimo na prizore, ki so ganili ves svet, kot je tisti, ko je papež Janez Pavel II. objel križ in klical Božje usmiljenje, ali drugi z romanja v Sveto deželo ob zidu žalovanja v Jeruzalemu, kjer je prosil Boga odpuščenja za trpljenje, ki so ga nekateri sinovi Cerkve prizadejali izraelskemu ljudstvu? Tako je postalo jubilejno leto priložnost, da smo znova odkrili, kako je krščansko življenje resda usmerjeno k oznanjevanju, k posredovanju Kristusovega veselega oznanila, vendar je to mogoče le, če najprej sama Cerkev dopusti, da jo očisti in posveti Božja usmiljena ljubezen, s tem da prisluhne Besedi na križu. V jubilejnem letu je imel vsak kristjan možnost, da je doživel močno izkušnjo Božjega usmiljenja. Odkril je, da je s tolikimi brati in sestrami vključen v potujoče Božje ljudstvo na poti k viru odpuščanja in sprave.

Svoboden in trezen odgovor na ta Gospodov poziv, ki vključuje spreobrnjenje in vztrajanje, če je potrebno, vse do mučeništva, je in ostaja najmočnejše in najbolj prepričljivo sporočilo, ki ga lahko Cerkev da zgodovini. Ni bila kar tako po naključju druga temeljna prvina jubilejnega leta proslavljanje množice pričevalcev vere, katerih življenje je bilo v 20. stoletju v celoti podobno življenju Božjega Jagnjeta. V zvezi z njimi je pomembna tudi ugotovitev, da so ti pričevalci že znali živeti tisto edinost Cerkve, ki je mi danes, žal, še ne znamo uresničiti, čeprav je to srčna želja Gospoda, ki ga, kakor trdimo, ljubimo (prim. 1 Pt 1, 8). »Ker nas torej obdaja tako velik oblak pričevalcev« (Heb 12, 1), se veselimo tega spremstva in z zaupanjem nadaljujemo pot nenehnega in globokega spreobrnjenja veselju in upanju naproti.⁹

⁸ Prim. Drugi vatikanski cerkveni zbor, Dogmatična konstitucija o Cerkvi (C), 8.

⁹ Prim. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja, 48.

8. Zavedajoč se potrebe, da moramo imeti izostren čut za današnjega človeka, »upiramo oči v Jezusa, voditelja in dopolnilca vere« (Heb 12, 2). Obenem bi radi v spominu in srcih kot veliko dobrotno ohranili zaklade modrosti in spodbude, ki so se nabrali v več kot trideset let dolgi dobi po tistem velikem dogodku, ki ga predstavlja zadnji koncil. Vse to nas opozarja na nujnost, da obnovimo in poglobimo svoje sodelovanje pri Kristusovem poslanstvu. Kristusova ljubezen nas vnema, da oznanimo upanje vsem bratom in sestram v naši deželi: Kristus je vstal, smrt je premagana; na svetu je na tisoče ljudi, ki so sposobni sprejeti smrt, da bi izpričali resničnost Gospodovega vstajenja.

Zdaj smo mi na vrsti, da sprejmemo službo pri poslanstvu tistega, ki ga je Bog poslal k nam in vzamemo zares klic k svetosti, ki smo ga sprejeli pri krstu. Naj nas spremljajo in spodbujajo besede, s katerimi se je John Henry Newman rad večkrat obrnil h Gospodu:

*Bodi z menoj in tudi jaz bom začel žareti, kakor ti žariš.
Žarel bom tako močno, da bom luč za druge.
Ta svetloba, o Jezus, je vsa od tebe, nič po moji zaslugi.
Ti boš tisti, ki boš žarel prek mene na druge.
Daj, da te bom slavil na tak način, ki je tebi najbolj všeč,
tako, da bom ožarjal vse, ki so krog mene.
Razsvetljuje jih, Gospod, in razsvetljuje tudi mene,
razsvetljuje jih obenem z menoj in po meni.
Nauči me, da bom glasnik tvoje slave, tvoje resnice,
tvoje volje.
Daj, da te ne bom oznanjeval z besedami,
ampak z zgledom,
s tisto privlačno močjo in povezovalnim vplivom,
ki pronica iz vsakega mojega dejanja in nehanja.
Z vidno podobnostjo tvojim svetim,
z jasnino polne ljubezni,
ki jo moje srce goji do tebe.¹⁰*

¹⁰ Prim. J. H. Newman, Meditations and Devotions, London – New York – Bombaj 1907, 365.

9. Pastoralne smernice, ki jih navajamo, imajo korenine v tem uvodnem razmišljanju. Hkrati želijo biti odgovor na povabilo, ki ga je izrazil Janez Pavel II., naj z novo močjo in novimi konkretnimi pobudami gledamo naprej ter »odrine-mo na globoko.«¹¹

V apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja papež Janez Pavel II. prav tako izrecno vabi posamezne Cerkve, naj zberejo pastoralne pobude, ki so se porodile iz izkušnje praznovanja jubilejnega svetega leta, in jih udejanjijo v svojem lastnem kulturnem in cerkvenostnem okolju ter pri tem upoštevajo tudi skupinsko delo v okviru škofovskih konfe-renc.¹² Sprejeli smo to povabilo. Nismo iskali drugačne poti, ampak smo stopili v začetno, že zastavljeno brazdo apostol-skega pisma Janeza Pavla II., da bi ga premišljevali, dobili v njem najbolj ustrezne smernice za položaj v Italiji ter na ta način pripomogli, da bi vsaka škofija izoblikovala kar najbolj ustrezne lastne pastoralne poti.

Zato je potrebno obravnavati apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja kot temeljno izhodiščno besedilo za prihodnja leta. Pastoralne smernice, ki jih navajamo, dajejo glede tega možnost branja in razvoja, da bi tako temeljno besedilo bolje sprejeli in bolje uresničili. V prvem delu bomo, spodbujeni z izkušnjami ob praznovanju jubi-leja, posvetili pozornost na Jezusa Kristusa kot Poslanega od Očeta. Začeli bomo s kratko analizo kulturnega okolja, v katerem živimo, izoblikovali eklezialne in pastoralne smer-nice za sporočanje veselega krščanskega oznanila in jih oprli predvsem na skrivnost učlovečenja. Le glede na to skriv-nost bodo mogle naše krajevne Cerkve začeti znova in z obnovljenim poletom svoje evangelizatorsko poslanstvo in ostati v službi Kristusovega poslanstva.

¹¹ Prim. Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 15.

¹² Prim. prav tam, 29.

I. POGLED UPRT V JEZUSA, KI JE POSLANI OD OČETA

*»To življenje se je razodelo, gledali smo ga ...
Večno življenje, ki je bilo pri Očetu in se nam je razodelo
» (1 Jn 1, 2).*

10. Cerkev se lahko sreča z nalogo evangelizacije le, če se postavi pred obličje Jezusa Kristusa, Besede Boga, ki je postal človek. On je »veliko presenečenje s strani Boga«,¹³ on je začetnik naše vere, ki nam je v svojem življenju zapustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah (prim. 1 Pt 2, 21). Le če nenehno in vedno znova prisluhnemo Besedi življenja, le če se nenehno poglobljamo v njegovo obličje, bo Cerkev razumela, kdo je živi in pravi Bog, pa tudi, kdo je pravzaprav človek. Le če bo hodila po poti poslanstva Njega, ki ga je Bog poslal – od Očetovega naročja do poveščanja na Božji desnici – prek Mesijevega ponižanja in izničenja, bo zmogla sprejeti tak misijonarski slog, kakor ga je imel Božji služabnik, katerega služabnica je. Kakor je izjavil koncil, »je cilj Cerkve samo eden: ob vodstvu Duha Tolažnika nadaljevati delo Kristusa samega, ki je prišel na svet zato, da bi spričal resnico, da bi odreševal, ne pa da bi obsojal; da bi stregel, ne pa da bi se mu streglo.«¹⁴ To je tudi poslanstvo Cerkve v zgodovini in v srcu človeštva. Zato Cerkev v prvi vrsti vestno premišljuje »Kristusovo skrivnost, saj je ta absolutni temelj vsake naše pastoralne dejavnosti.«¹⁵

Prvi korak k temu, da bi čvrsto in s pravo motivacijo poprijeli za delo, ki nam je bilo zaupano, bo torej v tem, da

¹³ Prim. Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 4.

¹⁴ CS 3; prim. Janez Pavel II., V zarji tretjega tisočletja, 556.

¹⁵ Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 15.

se zamislimo nad potjo učlovečene Besede življenja, in sicer v vsej njeni celovitosti. Ta Beseda je izšla iz Očeta in prišla na svet (prim. Jn 16,28), da bi nam razodela Očetovo obličje in darovala Svetega Duha, da bi mogli biti deležni Božjega življenja. Zlasti se bomo ustavili z namenom, da bi se zazrli v Jezusa kot v tistega, ki nam ga pošilja Oče, potem v Jezusa, ki je sredi med nami, torej Vstalega, in končno Jezusa, ki prihaja že sedaj in bo prišel ob koncu časov v slavi, v svojem večnem kraljestvu. Gre za štiri vidike nedeljivega poslanstva, v katerega se je potrebno poglobljati kot v vir navdiha za našo pastoralo.

Jezus – Poslani od Očeta

11. »Velikokrat in na veliko načinov je Bog nekoč govoril očetom po prerokih, v teh dneh poslednjega časa pa nam je spregovoril po Sinu« (Heb 1, 1–2). Oče je poslal Sina v zgodovinskem trenutku, ki ima začetek v samem stvarjenju človeštva. Ne smemo biti presenečeni, če, govoreč o Kristusu, pridemo do samega »v začetku« (1 Mz 1, 1). Na to spominja sv. Pavel v Pismu Efežanom: »Slavljen Bog in Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa ... Pred stvarjenjem sveta nas je izvolil v njem ... V ljubezni nas je vnaprej določil, naj bomo po Jezusu Kristusu njegovi posinovljeni otroci« (Ef 1, 3–5).

V Prvi Mojzesovi knjigi nam je razodeto, da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi (prim. 1 Mz 1, 26–27), mu zaupal stvarstvo kot sad svoje ustvarjajoče in blagoslavljajoče besede ter ga postavil v vrt, prelep vrt, kjer stoji tudi drevo življenja in drevo spoznanja dobrega in hudega (prim. 1 Mz 2, 8–16). Prvo drevo simbolizira poklicanost k polnosti, k občestvu; drugo pa predstavlja temeljno človekovo določnost pri polnem uživanju daru življenja, sposobnost razločiti za darom Boga kot Darovalca. Naučiti se je treba, da je le, če priznavamo Boga kot Stvarnika, sebe pa kot ustvarjeno bitje, mogoče občestvo z Bogom, z drugim človekom, s stvar-

stvom. Drevo spoznanja dobrega in hudega pa simbolizira omejenost vsega ustvarjenega, kar je nepogrešljiv pogoj za pristno uveljavljanje svobode.

Človekovo življenjsko pot pa je greh tragično spremenil v krizo (prim. 1 Mz 3), kajti – kakor razlaga sv. Irenej – »človek je bil otrok, in njegov čut za razločevanje ni bil še razvit. Tako ga je zvodnik zlahka ukanil.«¹⁶ Drama zgodovine je v tem, da se svoboda včasih izrazi kot ljubezen, a pogosto tudi kot zanikanje bližnjega in Boga. Ta dvojna možnost je stalno prisotna v življenju vsakega izmed nas; nihče ni brez greha, seveda pa tudi nikomur izmed nas izkušnja resnične oziroma prave ljubezni ni povsem tuja.

12. Stara zaveza poroča o nenehnih poskusih Boga, da bi stvarstvo zopet privedel k smotru, za katerega ga je ustvaril: v prostor življenja in lepote. Toda, da bi ta svoj načrt uresničil, si Bog vedno pomaga s človekovo svobodo. Z vsakim človeškim bitjem, ki pride na svet, Bog vnese v zgodovino nov potencial novosti tako glede možnosti za dobro kot tudi za slabo.¹⁷ Človek je odgovorno bitje; svoboda mu omogoča, da se odloča za nove poti, za življenje ali smrt.

Tako je Bog sklenil zavezo z Noetom, prav tako z Abrahamom in potem še z Mojzesom. Prav prek teh ponudb je Bog povabil ljudi, naj znova odkrijejo dostojanstvo, ki ga imajo kot Božji otroci, in tudi poklicanost k svetosti, ki naj jo uresničujejo s poslušnostjo njegovi besedi. Ko govorimo o zavezah, je treba opozoriti tudi na nenehne spodbude k spreobrnjenju, ki jih je Bog naslavljal na svoje ljudstvo po prerokih. Pri preroku Jeremiju na primer beremo tole: »Do tega dne sem nenehno dan na dan pošiljal k vam vse svoje služabnike preroke. Toda niso me poslušali ne nastavili ušesa ... To je narod, ki ne posluša glasu Gospoda svojega Boga in ne sprejema opomina« (Jer 7, 25.28).

¹⁶ Sv. Irenej Lionski, *Demonstratio praedicationis apostolicae*, Prologus, 12.

¹⁷ Prim. Sv. Avguštin, *De civitate Dei*, 12, 20, 4.

Preroki svarijo tudi ljudi, ki bi morali biti najbolj »verni«: največja nevarnost je bila in je še vedno, če človek zaide v zmotno prepričanje, da opravlja bogoslužna dejanja Gospodu, ne da bi bilo pri tem udeleženo njegovo srce, ne da bi Gospodu dovolil, da zares vstopi v njegovo življenje, in ne da bi bil pri tem pripravljen tudi na nepredvidljive spremembe življenjske poti v primeru, da Bog k temu kliče (prim. Oz 6, 6; Am 5, 21; Iz 1, 12–17; Jer 7, 1–15). Psalmist priznava: »Nad klavnimi in jedilnimi daritvami nisi imel veselja, izoblikoval si mi ušesa, žgalnih daritev in daritev za greh nisi zahteval. Tedaj sem rekel: Glej prihajam; v zvitku knjige je pisano o meni: Izpolnjevati tvojo voljo, moj Bog, me veseli, tvoja postava je v mojem srcu« (Ps 40, 7–9). Gospodova volja pa je mir, pravičnost, dobro, zlasti pa ljubezen do malih in nebogljениh; njegova volja je, da ljudje živijo izpolnjeno življenje, kar pomeni, da živijo pošteno, lepo in srečno življenje.

Prav učlovečenje Besede je dogodek, ki stori, da večni namen Boga postane človeku viden, dotakljiv, izkustveno dostopen. Bog ne govori več po srednikih. Njegova Beseda postane meso in se rodi iz Device Marije. V človeškosti, ki si jo privzame, postane popolnoma solidarna z nami. Celotna zgodovina je bila naravnana na ta dogodek. Apostol Pavel vedno znova govori o tej naravnosti; naše razmerje do Kristusa ni nekaj drugotnega, postranskega, še manj naključnega. Na to razmerje smo od vekomaj naravnani: predstavlja našo poklicanost k tisti polnosti življenja, ki si jo je Bog za nas zamislil že od začetka in nam bo dana v Božjem kraljestvu, ko bodo vse stvari povzete v Kristusu (prim. Ef 1, 10).¹⁸

13. Zgodovine odrešenja ne zaznamujejo samo vedno novi pozivi Boga, ampak s človekove strani tudi vedno nova zavračanja sprejetja poti, ki vodi v življenje. Evangelist Ja-

¹⁸ Prim. Sv. Irenej Lionski, *Adversus haereses*, 3, 16, 6.

nez pripominja glede poosebljene Besede Boga: »V svojo lastnino je prišla, toda njeni je niso sprejeli« (Jn 1, 11). Prav v Janezovem evangeliju Jezus pokaže na globoko korenino tega zavračanja, korenino nevere. To stori tako, da uporabi zelo trdo govorico, ki jo je potrebno dodatno pojasniti: »Jaz govorim, kar sem videl pri Očetu, vi pa delate, kar ste slišali pri svojem očetu! (...) Kdor je iz Boga, posluša Božje besede. Vi jih zato ne poslušate, ker niste iz Boga« (Jn 8, 38.47). Po Svetem pismu je korenina vere v poslušanju, to je v tisti življenjski dejavnosti, ki od človeka zahteva mnogo. Poslušati namreč pomeni dovoliti, pustiti, da se spremeniš; malo po malo, dokler ne prideš na novo pot, ki je marsikdaj drugačna in si je ne bi mogli niti predstavljati, če bi ostali zaprti vase. Za poti, ki jih kaže Jezus, je značilno, da so lepe: lepo je življenje v občestvu, nekaj lepega izmenjava dobrin, lepo je medsebojno odpuščanje; toda te poti so obenem tudi napore. Od tod skušnjava, da mu ne bi odprli vrat, da bi ga pustili zunaj našega dejanskega življenja. Zgodovina greha namreč vedno korenini v zgodovini neposlušnosti. Čeprav – to je potrebno posebej poudariti – nihče izmed nas ne zmore presoditi, koliko je poslušen kdo drug; to velja tudi za tiste, ki sami o sebi trdijo, da so daleč od vere.

14. Tisti, ki je bil poslan k nam, da bi nam v celoti razodel Očetov namen, je med nami izbral edino pot, s katero je premagal našo gluhost in spregovoril našemu srcu: kenosis, to je pot ponižanja, izničenja. Ponižnost, to za Božjo ljubezen najznačilnejše ravnanje, nam je razodel On, ki nam ga je poslal Oče. Sv. Tomaž Akvinski, ki povzema misli sv. Avguština, piše: »Tako velika ponižnost Boga (ki se je razodela v učlovečenju, to je poslanju Sina) je bila zmožna postati protiutež in zdravilo za človekov napuh.«¹⁹

O sestopu, ponižanju Besede nam govori nadvse dragocena stran iz Pisma Filipljanom. Odlomek je liturgija

¹⁹ Sv. Tomaž Akvinski, *Summa theologiae*, III, q. 1, a. 2; prim. sv. Avguštin, *De Trinitate*, 13, 17, 22.

prihranila za večje Gospodove praznike: »To mislite v sebi, kar je tudi v Kristusu Jezusu. Čeprav je bil namreč v podobi Boga, se ni ljubosumno oklepal svoje enakosti z Bogom, ampak je sam sebe izničil tako, da je prevzel podobo služabnika in postal podoben ljudem. Po zunanosti je bil kakor človek in je sam sebe ponižal tako, da je postal pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu« (Flp 2, 5–8). V Kristusu se nam je Bog priobčil in se nam priobčuje prek najgloblje soudeležbe v izkušnji človeškosti. Ni pobegnil pred popačenostjo zgodovine, ampak si jo je privzel, da bi jo odrešil. Ko je Beseda postala deležna človeške narave, jo je razsvetlila, s tem da je v njej razodela globine Boga. On, ki je od vekomaj pri Bogu, se je zato, da bi razodel Boga, postavil zraven človeka. Lahko rečemo še več: razodel je obličje Boga, s tem ko je sam sebe daroval, najbolj ob smrti, smrti na križu. Križ je postal najvišja katedra za razodetje njegove skrite in nepredvidljive istovetnosti: obličja ljubezni, ki se daruje in rešuje človeka s tem, da z njim deli vse človeško, »razen greha« (prim. Heb 4, 15). Cerkev ne sme tega nikoli pozabiti. To mora biti tudi njena pot služenja v ljubezni in pot razodevanja Boga ljudem.

15. Na ta način se je Božje ponižanje, razodeto v Njem, ki ga je poslal Oče, izkazalo kot odkritje tega, kar giblje vesolje: to je Božja ljubezen, tako velika ljubezen, da je že vnaprej videla in premagala tudi človekovo nezvestobo, njegovo zlorabo daru svobode: z eno besedo, greh. Janezovo Razodetje, ki pronica v največje globine skrivnosti Njega, ki ga je poslal Oče, v Njem prepoznava Jagnje, ki je bilo darovano »od začetka« (Raz 13, 8), Njega, po čigar ranah smo ozdraveli (prim. 1 Pt 2, 25; Iz 53, 5).

Jezus med nami

16. Poslanstvo Kristusa, Poslanega od Očeta, je postalo vidno in zaznavno od tistega dne naprej, ko je Jezus začel oznanjati Božje kraljestvo in ga sredi Izraela tudi uresniče-

vati. Svoj vrh je to poslanstvo doseglo v dneh, ko je s tem, da je prevzel nase trpljenje in križ, popolnoma razodel Očetovo obličje v popolni podaritvi samega sebe. Tako nas je odrešil. Vsekakor pa Jezusovo poslanstvo ne odseva le v času, ko je deloval javno, ampak je podoba njegovega poslanstva celotno njegovo življenje.

Pomenljive so geste, ki jih je napravil papež Janez Pavel II. med svojim posebnim romanjem v jubilejnim letu 2000. Stopal je po poti zgodovine in »se ustavil na nekaterih krajih, ki so še posebej povezani z učlovečenjem Božje Besede«,²⁰ S tem dejanjem je poudaril neko temeljno pravilo, ki velja v Cerkvi: vedno znova se je potrebno vračati k izviru, črpati življenjski sok iz korenin, poudarjati bistveno. Vse to, kar je Jezus preživel v svojem telesu, je temeljni vzorec za nas, je izjemna priložnost, da se naučimo temeljnih stvari, kajti le »Kristus v polnosti razodeva človeku človeka.«²¹

17. Kot vsak človek je tudi Jezus poznal stopnje telesne, psihološke in duhovne rasti. Pomenljive so besede, ki jih je s tem v zvezi zapisal evangelist Luka, ko opisuje Jezusovo življenje skupaj z njegovimi starši v Nazaretu in vraščenost v versko življenje izraelskega ljudstva (prim. Lk 2). To pomeni, da je moral tudi on kot vsak človek sprejeti družino, v kateri je bil rojen, kulturno okolje, v katerem je rasel, pa tudi vse možnosti in omejitve, ki so povezane s človekovo telesnostjo. Torej gre za kar najbolj človeške okoliščine, ki razodevajo rast v starosti in modrosti. Kakor vsak izraelski deček je on tudi bral in poslušal besedo Boga svojih očetov in v njej prepoznal lastno zgodbo in zgodovino svojega ljudstva. Vidimo ga, kako obiskuje sinagoge in tudi tempelj, da bi tam molil, poslušal in spraševal učitelje svojega časa. Luka strne poročilo v nekaj kratkih, vendar pomenljivih besed: »Jezus pa je napredoval v modrosti, rasti in milosti pri Bogu in pri ljudeh« (Lk 2, 52).

²⁰ Janez Pavel II., Pismo o romanju k mestom, povezanim z zgodovino odrešenja, 1, v: *L' Osservatore Romano*, 30. junija – 1. julija 1999, 8.

²¹ CS, 22.

18. Nadalje evangeliji poročajo o njegovem krstu (prim. Mt 3,13–17), dogodku, ki je pomensko zelo bogat. Ko se Jezus odpravi k Janezu Krstniku, pokaže – kot bo to delal vse svoje življenje – svojo veliko ljubezen do grešnikov in postane solidaren z njimi. Največjega pomena pri tem pa je, da je deležen pričevanja iz nebes, od zgoraj, da je Sin, da je Ljubljeni, tisti, ki ga je Oče nadvse vesel. Izkušnja krsta pomeni neko odločilno stopnjo v Jezusovem življenju: Jezus zapusti domačo hišo in se pripravlja na javno delovanje, da bi v celoti prevzel svoje poslanstvo Poslanega od Očeta z oznanjevanjem prihoda Božjega kraljestva.

19. Na tem mestu sinoptični evangeliji poročajo o času, ki ga je Jezus preživljal v puščavi, kjer se je bojeval s Satanom, oborožen le s Svetim pismom in z zavestjo, da je Očtov Ljubljenec (prim. Mt 4, 1–11). Tudi on se je prebil skozi izkušnjo skušnjave kot Adam v Edenskem vrtu, kot Izrael v puščavi in kakor sleherni izmed nas v našem vsakdanjiku, vendar je izšel iz skušnjave kot zmagovalec. On je namreč novi Adam, človek, ki je znal odraščati v svoji svobodi in tako postal glava novega človeštva, katero bo povedel za seboj iz puščave greha v obljubljeni deželo Božjega kraljestva. Poslušati Božjo besedo in se bojevati proti skušnjavam, proti »hudobnim mislim« (Mr 7, 21), ki človeka vodijo na stranpota s tiste prave poti, poti življenja! V to smer bo šel vsak kristjan, ki se želi naučiti uporabljati lastno svobodo v ljubezni do Boga in bližnjega.

20. Jezus je začel oznanjevati to, kar je bilo v njem že uresničeno: vzpostavitev oblasti Boga, njegove volje, ki iz človeka zares naredi človeka (prim. Mr 1, 14–15). »Sin človekov« vabi, naj za njim uberemo pot, ki je pot Božjega kraljestva, »ter pojasnjuje njegove zahteve in moč z besedami in znamenji, ki izražajo milost in usmiljenje.«²² Iz Galileje, v kateri je odrasel, odmeva njegov evangelij, dobra no-

²² Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 18.

vica, vesela vest za uboge, jetnike, zatirane: Jezus oznani in začne leto Gospodove milosti (prim. Lk 4, 14–21), razglaša, da bodo mali, preprosti ljudje tisti, ki bodo »kraljevali« (prim. Mt 5, 3–12).

Jezusovo evangelizatorsko delo je v oznanjevanju apostola Petra takole povzeto: »Veste o Jezusu iz Nazareta, ki ga je Bog mazilil s Svetim Duhom in z močjo; hodil je iz kraja v kraj ter delal dobra dela in ozdravljaj vse, ki so bili pod hudičevo oblastjo, zakaj Bog je bil z njim« (Apd 10, 38). Jezus se ni izogibal ljudi, hodil je med njimi in delal dobra dela; živel je rodovitno v tem smislu, da je pomagal ljudem prebujati v njih samih pripravljenost in zmožnost za dobro, za življenje. Reševal jih je oblasti hudega duha in osvobajal nasprotij, katerih ujetniki so bili. Jezus je bil pozoren poslušalec svojega časa, sposoben ovrednotiti vse, kar je bilo dobrega posejano v Izraelu in v kulturi tega ljudstva.

21. V čem je pravzaprav pot proti kraljestvu, ki ga Kristus osvetljuje? Pot v to kraljestvo si človek utira s tem, da prisluhne Očetovi volji, da je v življenju usmiljen in pravičen, da ponižno in ljubeče služi bratom in sestram; vse to je pogoj, da se bomo mogli z drugimi ljudmi udeležiti eshatološke gostije, znamenja tiste občestvenosti, ki je znotraj življenja samega Boga.

Temu življenju Jezus pridružuje dvanajstere apostole in jih napravlja deležne svojega oznanila in oblasti nad močmi zla (prim. Mr 3, 13–15). Poučuje jih, kliče, naj bodo z njim, naj se učijo od njegove krotkosti in ponižnosti (prim. Mt 11, 29).

Zelo zanimiva je tudi govorica, ki jo je Jezus izbral, da bi svoje sogovornike uvedel v razumevanje Božjega kraljestva. Govori v prilikah. Uporablja torej način, ki so ga uporabljali ljudje njegovega naroda: v njegovih prilikah in primerjavah, ki se jih poslužuje Jezus, srečujemo primerjave s stvarmi iz vsakdanjega življenja. Na ta način razvija v človeku neko globljo sposobnost, da se od vsakega bitja in vsakega dogodka nečesa nauči in prejme tolažbo. Jezus zna izluščiti in

pokazati na lepoto življenja prek znamenj, ki se skrivajo v najbolj človeških izkušnjah vsakdanjika. Sklicevati se na izkušnjo pa pomeni pritegniti svobodo tistega, ki posluša.

Da, živel je bogato in polno življenje; bil je moder človek, sposoben živeti vse odtenke medčloveških odnosov, tudi prijateljstvo. Tiste strani evangelija, ki se nanašajo na »hišo v Betaniji«, so v vsem Svetem pismu med najprisrčnejšimi (prim. Lk 10, 38–42; Jn 11, 1–44; 12, 1–8). Če ne bomo razumeli, kako je bilo vse Jezusovo bitje in žitje razodevanje življenja v ljubezni do Boga in do ljudi v neokrnjeni svobodi, bomo tvegali tudi nesporazum glede dramatičnega izida dogajanj v zvezi z njegovim življenjem.

22. Vsi evangeliji so si edini v poročilu o naraščajoči napetosti v razmerju do Jezusa. Težo nesporazumov prenaša čedalje bolj sam, naposled ga zapustijo tudi učenci (prim. Mr 14, 50), ustrašijo se njegovega »neslavnega« konca. Na križu kot »od Boga preklet« (prim. Gal 3, 13) nima več zase nikakršnega otipljivega znamenja Očetove ljubezni, nobene glaslu od zgoraj, ki bi ga potrdil kakor ob začetku njegovega poslanstva ob Jordanu ali pa ob spremembi na gori (prim. Mt 3, 17; 17, 5). Tudi evangelisti, ki omenjajo, da so bile pod križem njemu drage osebe, jih predstavljajo brez besed; Jezus edini govori in hrabri. Neutrudno je učil, da pot k polnosti življenja vključuje svobodno darovanje življenja iz ljubezni. Zdaj kljub popolni osamljenosti ostaja v celoti zvest sprejetemu poslanstvu, tako da ljubi do konca in še s križa ne neha odpuščati (prim. Lk 23, 34).²³

Pri tem je pomembno poudariti, da je Jezusu uspelo ohraniti to izjemno svobodo, ker je negoval globoko notranje življenje v dialogu z Očetom. Evangeliji poročajo, kako se je rad umaknil v molitev, preden je začel svoj delovni dan, zlasti pa ob odločilnih urah življenja: preden je začel javno delovati, ob naraščajoči popularnosti v Galileji in tudi ob nedvoumih izrazih sovražnosti, ki je, gledano človeško, pripelja-

²³ Prim. prav tam, 27.

la do »poloma« njegovega poslanstva. Kako se ne bi pri tem spomnili molitve k Očetu v vrtu Getsemani tik pred njegovo smrtjo na križu? Čeprav je potopljen v tesnobo in strah, se obrne k Bogu z nežnostjo in zaupanjem ljubljene Sina: »Abba, Oče, tebi je vse mogoče! Daj, da gre ta kelih mimo mene, vendar ne kar jaz hočem, ampak kar ti!« (Mr 14, 36).

23. To najosebnjše Jezusovo razmerje do Očeta mu omogoča, da zna ljubiti svoje »do konca« (Jn 13, 1). Pa ne samo svoje. Vsi štirje evangelisti govorijo o znamenjih ljubezni, o besedah, s katerimi se obrača do vseh tistih, ki so zraven, vseh, ki jih sreča, dokler ne umre. V luči njegovih kretenj in izrazov, s katerimi nagovarja zlasti grešnike, ki na neki način predstavljajo vse človeštvo, je mogoče celo sam križ razumeti kot besedo ljubezni, ki jo je Bog izrekel po Jezusu; kot zadnji poziv usmiljenja, naj se ljudje spreobrnemo in upoštevamo voljo nebeškega Očeta.

Tudi Jezusove misli v dneh njegovega trpljenja, ki se nanašajo na prihodnost njegovega občestva in poslanstva, so sad ljubezni »do konca«. V Janezovem evangeliju razberemo to skrb v osebah Marije in ljubljene učenca, ki ju Jezus zaupa drugega drugemu, da bi se v zgodovini nadaljeval in uresničeval poklic posinovljenja za vsakega človeka (prim. Jn 19, 25–27). Še jasneje je to nalogo izročanja evangelija kraljestva Jezus zaupal svojim učencem pri zadnji večerji, ki jo je obhajal z njimi. Izročil jim je živ spomin: besede in kretnje, v katerih je zajet smisel njegovega življenja in njegove smrti za vsakega človeka. V ustanovi evharistije je pojasnil in sklenil novo zavezo, ki jo je zapečatil s svojo krvjo. Nič več nekdanjih daritev, ampak popolno darovanje sebe, popolna prepustitev sebe Očetovi volji, ljubezen »do konca« po njegovem zgledu. Sv. Pavel je to razlagal takole: »duhovna daritev« kristjanov je v tem, da Bogu podarimo celotno svoje življenje (prim. Rim 12, 1–3), da iz njega naredimo pričevanje in slavo ljubezni Boga do ljudi.

Jezus – Vstali

24. Ko bi se dogajanje končalo tu, vse povedano ne bi bilo dovolj za vznik in obstoj naše vere. Mesija, ki je oznanjal, da je Božje kraljestvo tako rekoč že tu in zdaj, je umrl kot izvržek, obešen na les križa. Učenci so se porazgubili, zbali so se zase (prim. Jn 20, 19); nekateri izmed njih, kot tista dva, ki sta šla v Emavs, so zapustili Jeruzalem (prim. Lk 24, 13). Zgrabili so pastirja, in ovce so se razkropile. Sam Jezus je bil to napovedal: »Vi vsi se boste to noč pohujšali nad menoj« (Mt 26, 31).

Na tem mestu je napočil odločilen dogodek za razumevanje pomena Jezusove smrti, za nastanek Cerkve, za zbiranje Božjih otrok v Kristusu in za oznanjevanje dokončne Božje besede o zgodovini, to je – vstajenje. Vstajenje je temelj naše vere in našega upanja. Apostol Pavel spominja: »Če Kristus ni vstal, je prazna vaša vera« (1 Kor 15, 14). Vstajenje je namreč potrditev, ki jo ljudem daje Bog za poslanstvo, ki ga je izpolnil Sin; je povzdignjenje križanega Mesija za Gospoda vesoljstva in zgodovine, za odrešenika in sodnika vseh ljudi. Tako stoji v hvalnici Pisma Filipljanom, takoj za mestom, kjer je naglašeno ponižanje Jezusa Kristusa vse do smrti, smrti na križu: »Zato ga je Bog povzdignil nad vse in mu podaril ime, ki je nad vsakim imenom, da se v Jezusovem imenu pripogne vsako koleno bitij v nebesih, na zemlji in pod zemljo in da vsak jezik izpove, da je Jezus Kristus Gospod, v slavo Boga Očeta« (Flp 2, 9–11). Ko Cerkev izpoveduje Jezusovo vstajenje in njegov vnebohod na Očetovo desnico, priznava, da je človeštvo s Kristusom že v Bogu (prim. Kol 2, 1–4). Bog nas je namreč »v svojem velikem usmiljenju po vstajenju Jezusa Kristusa od mrtvih prerodil za živo upanje, za nepropadljivo, neomadeževano in nevenečo dediščino« (1 Pt 1, 3–4).

25. Vstajenje spremlja prihod Svetega Duha, ki tudi nam omogoča, da gremo po poti Jezusovega ponižanja in povišanja. Ta dogodek nam odpira možnost, da moremo po-

stati »deležni Božje narave« (2 Pt 1–4), da smo sinovi v Sinu.

Naše upanje temelji edinole na dejstvu, da je pot, ki nam jo je začrtal Jezus iz Nazareta, tista, ki bo tudi nas privedla do polnega in večnega življenja: »Bog je obudil Gospoda in bo s svojo močjo obudil tudi nas« (1 Kor 6, 14). Ni težko razumeti, da je živeti krščansko vsak dan nekaj dobrega, to dokazuje tudi zgodovina; krščansko življenje je nekaj lepega, tako življenje je vredno, da ga živimo. Čisto človeško morda tudi doživljamo, kako je vredno živeti tudi zato, da podarjaš svoje življenje iz ljubezni. Toda brez Božjega posega, s katerim je Bog obudil svojega Sina, brez mogočnega delovanja Svetega Duha, bi bilo obzorje našega upanja nedoločeno in negotovo ter v času preizkušenj in šibkosti ne bi mogli ravnati drugače, kot da bi omagali. Velik »dokaz« za Gospodovo vstajenje je prav neizmerna množica mož in žena, ki so našli moč za zvestobo evangeliju tudi za ceno smrti. Ko so pokazali, da je neka vrednota, za katero velja dati življenje – to je ljubezen do Boga in bližnjega – so s tem na svoj način povedali, da so v njih vrednote, zaradi katerih je vredno živeti: našli so smisel življenja, zgodovine, sveta. Tako so z apostolom Pavlom priznali, da se Božja moč razodeva v človeški slabosti (prim. 2 Kor 12, 9) in da naša vera ne temelji na človeški modrosti, ampak na Božji moči (prim. 1 Kor 2, 3–5).

Prikazovanj Vstalega je bil deležen samo prvi rod prič. Vendar moremo tudi mi tako kot oni doživeti izkušnjo vstajenja najprej s tem, da se pridružimo apostolskemu pričevanju, potem pa v vzajemni medsebojni podaritvi ljubezni in odpuščanja. Prav zaradi teh darov je namreč Vstali poslal Svetega Duha Cerkvi, kakor spričujejo evangeljska poročila o prikazanjih (prim. Jn 20, 19–23). Dar občestvenosti, pričevanje tudi za ceno življenja, odpuščanje grehov, to so velika znamenja navzočnosti Duha Vstalega v zgodovini.

26. Vstajenje napravlja iz človeške zgodovine prostor za možnost srečanja z Božjo milostjo, s tisto zastonjsko lju-

beznijo, s katero Bog že od samega začetka ustvarja človeka, da bi živel v občestvu z njim in da bi mu podaril večno življenje. To je Božji načrt, to je Božja volja za vse. Povsem na mestu je, da neomajno vztrajamo tako pri oznanjevanju kot pri drugih stikih z ljudmi, kako temeljnega pomena je to upanje za življenje kristjanov pa tudi vseh drugih ljudi.

Bog nas je namreč poklical v bivanje s svojo besedo, mislil je na nas in nas ljubil od vedno. Kliče slehernega po imenu. V tem je najgloblji vzrok za naše življenje na zemlji in v tem je temelj za naše upanje v življenje onstran smrti. Bog nas ljubi z »večno ljubeznijo« (Jer 31, 3). K temu je treba dodati, da večno življenje ne izvira iz človekove osamitve in samozadostnosti v življenju, ne iz njegovih lastnih moči, ampak edino iz življenja v razmerju s Stvarnikom. To razmerje je najgloblji sestavni del človekovega bitja. Bog ni nekaj osamljenega, ampak obstajajoče razmerje: »Bog je ljubezen« (1 Jn 4, 8). Razmerje in ljubezen pa pomenita življenje. Bog je poklical človeka v bivanje, da bi ga napravil deležnega svojega lastnega življenja.

27. Po Jezusu Kristusu, svojem Poslancu na svet, je Oče dokončno pokazal svojo željo, naj ljudje živijo polno in večno življenje, in v zgodovini ta načrt tudi uresničil (prim. Ef 3, 11). Še enkrat nam prihajajo na pamet besede iz Prvega Janezovega pisma, ki smo jih izbrali kot nekakšno svetopi-semko ikono za naše smernice: oznanjamo Besedo življenja, ki smo jo slišali in premišljevali: »In življenje se je razodelo in videli smo ga. Pričujemo in oznanjamo vam večno življenje, tisto, ki je bilo pri Očetu in se nam je razodelo« (1 Jn 1, 2). S svojim življenjem nam je Jezus pokazal, kako živeti in kako umreti, s svojim vstajenjem nam je odgrnil zastor, ki nam zakriva pot v tisto smer, kamor vodi Očetova beseda tistega človeka, ki ga posluša in vstopi v polno razmerje z Bogom.

Prvi korak k temu, da se odpremo daru življenja je, da odpremo uho svojega srca Božji besedi, ji verjamemo in dovolimo, da bo naše vztrajanje ob Kristusu in njegovem evangeliju razsvetlilo in okrepilo vsak trenutek našega bi-

vanja. Jezus je Poslani od Očeta, ki nas kliče k polnosti bivanja, in če se oklenemo njega – to pomeni »verovati« – se bomo mogli tudi mi v polnosti udeležiti dialoga med Očetom in Sinom, ki ne pozna prekinitve; tudi mi se bomo naučili brez zadržkov reči: »Abba, Oče!«

28. Jezus nas je naučil reči »Abba« in moliti k Očetu na skrivnem (prim. Mt 6, 6). Izročil nam je tudi molitev, ki jo molimo vsak dan in se začne z besedama »Oče naš«. Biti v Kristusu pomeni priznavati edini vir življenja, Očeta vseh; pomeni pa tudi priznavati Kristusovo telo, ki je Cerkev. Drugače ne more biti. Če življenje, ki nam ga je dal Bog, dobiva smisel in polnost v odnosu, če je Kristus razodel življenje ljudem prek konkretnih razmerij, ki so bila polna ljubezni do bratov in sester, s katerimi je živel, moremo tudi mi vnaprej okušati večno življenje le prek dejanskih vsakdanjih ljubečih razmerij, ki nam jih uspe vzpostaviti z vsemi drugimi otroki istega edinega Očeta. Vsaka oblika ljubezni do bližnjega – odpuščanje, osebno razdajanje, medsebojna podelitev in še tisoč drugih oblik – je prostor, v katerem lahko zatrepeče vsakemu izmed nas kakšen žarek večnosti. Kajti večno življenje je ljubezen (prim. 1 Kor 13, 8; 1 Jn 3, 14).

Kdor vztrajno posluša Gospoda in prisluhne tudi bratom, bo malo po malo postal sposoben premagati strah pred smrtjo. Le globoko ljubeče razmerje z Bogom in s tistimi, ki so mu blizu, nam bo tako rekoč otipljivo pokazalo neki »on-stran«, neko resničnost, proti kateri potujemo in jo zaznamujemo z besedo večnost. Torej nam lahko že rahlo načeto ali negotovo zdravje našega telesa odpre prostor za druge, notranje gotovosti. Sv. Pavel nas spominja: »Zato ne omagujemo. Nasprotno, čeprav naš zunanji človek razpada, se naš notranji iz dneva v dan obnavlja« (2 Kor 4, 16).

To je krščansko oznanilo o večnem življenju: temelji na Kristusovem vstajenju. Toda že zdaj lahko vsakdo izmed nas sluti in okuša večno življenje v Cerkvi, v občestvu svetih, pa tudi v vsakem človeškem razmerju, ki ga Božja ljubezen skrivaj spreminja, v vsaki izkušnji sprejetega in po-

darjenega odpuščanja. Če bomo vse to izpričevali in oznanjali, bomo v službi Kristusovega poslanstva.

Kristus – tisti, ki prihaja

29. Živimo med dnevom Kristusovega vstajenja in dnevom njegovega drugega prihoda. Prišel bo ob koncu časov, da bi v vsem ustvarjenem izpolnil Očetovo voljo. Zato krščanstvo živi v pričakovanju, v neprestani napetosti, ki teži k dopolnitvi. Kjer tega pričakovanja ni, se je potrebno vprašati, koliko je vera živa, ljubezen sploh mogoča in upanje utemeljeno.

Jezus je tisti, ki je prišel, prihaja in bo prišel. Prišel je z učlovečenjem, prišel bo v slavi, a nas tudi v vmesnem času ne pušča same. K nam prihaja v darovih svojega Duha, v oznanjevanju besede resnice, v bogoslužju in zakramentih, v občestvu, zbranem ob pastirjih Cerkve, v izkušnji njegovega usmiljenja, ki je dostopno vsem, po milosti v najgloblji notranjosti vesti. Sv. Bernard iz Chiaravalle govori, sicer v nekoliko zastrtih besedah, o nekakšnem »vmesnem adventu« (»medius adventus»),²⁴ o nekem sladkem in skrivnostnem prihajanju Besede k nam že danes, v sedanjem času. Jezus nas obiskuje, da bi nas spodbujal in nam dajal moči na življenjski poti. Liturgija pravi takole: »Zdaj nam prihaja naproti v vsakem človeku in v vsakem času, da bi ga sprejeli v veri in v ljubezni izpričevali blaženo upanje na njegovo kraljestvo.«²⁵

Ko govorimo o Jezusovem prihodu, pomislimo predvsem na dan, ko bo, kakor nas spominja veroizpoved, »prišel v slavi soditi žive in mrtve«. Bog ima namreč pobudo. On kliče v bivanje, ljubi z vnaprejšnjo ljubeznijo in povsem zaustonj, na široko razsiplje svoje darove ljudem. Človek pa vedno ostaja svoboden, da sprejme ali pa tudi zavrne Božje

²⁴ Bernardo Di Chiaravalle, Sermo V in Adventu Domini, 1.

²⁵ Rimski misal, Adventni hvalospev I/A.

sinovstvo v Kristusu. In ravno v tem korenini vprašanje sodbe, o čemer je danes tako zelo težko govoriti, ne da bi s tem izzivali nesporazume, pa vendar je to tudi kljub temu nujno. Ko govorimo o sodbi, govorimo o dejanskosti, ki je prisotna v Svetem pismu in v samih Jezusovih besedah. Cerkev na sodbo ne sme pozabiti, ne sme odnehati govoriti o njej, zato da bi se lahko priličila posvetnim pričakovanjem. Pa vendar, kako, na kakšen način, naj danes govorimo o sodbi, ki jo prinaša Jezus? Kako danes razglašati resnico o večnem življenju tako, da bo pri ljudeh vzbudila zanimanje, jih spodbudila k razmišljanju o tem, »kaj lahko upajo«, na tak način, da bi zganila in pretresla vest ter povzročila spreobrnjenje?

Predvsem je potrebno pribiti, da je smrt za vsakega človeka trenutek resnice, trenutek, ko odpadejo maske. To, kar dejansko smo, se izrazi v prostoru med začetkom in koncem našega zemeljskega življenja. Preprosto povedano: to končno razkritje, ki nas pokaže kot odgovorne za vse, s čimer smo se izražali v loku edinega življenja, ki nam je bilo dano na voljo, v tem je sodba za vsakega izmed nas.

V tem prostoru, ki je naše zemeljsko življenje, Bog govori človeku. Na tisoče načinov mu kaže pot, ki vodi v življenje. Kot pravi koncil: »Ker je poslednja človekova poklicanost v resnici samo ena, to se pravi Božja, moramo biti prepričani, da Sveti Duh na način, ki je znan Bogu, vsem ljudem podarja možnost, da se pridružijo tej velikonočni skrivnosti.«²⁶

Sodba pa ni samo dejanje, ki se tiče osebe, ampak je tudi odgovor Boga na pravične zahteve ljudi. Na koncu časov se bosta razodeli Božja pravičnost in resnica in odgovorjeno bo na toliko človeških zakaj, posebej, zakaj so ljudje toliko trpeli po krivici. Božje kraljestvo je dopolnitev resnične pravice za vse, ki so bili svetu tako ali drugače prizadeti ter so pričakovali nastop Boga; gre za srečanje in spravo med vsemi človeškimi bitji in med ljudmi in Očetom, ki je v nebesih.

²⁶ CS, 22.

30. Jezus je na različne načine oznanjal sodbo in govoril o večnem življenju. Uporabljal je tako besede razodevanja kot tudi spodbujanja, zlasti v eshatoloških govorih sinoptičnih evangelijev. Kot merilo pri sodbi, na kateri bo ob svojem zmagoslavnem prihodu slehernega vprašal za račun glede uporabe daru življenja, je postavil ljubezen (prim. Mt 25, 31–46). Kakor nas opozarja sv. Janez od Križa, »na večer življenja bomo sojeni po ljubezni.«²⁷

Prav zato, ker je zadnji namen našega življenja ljubezen in občestvo, ne moremo ostati neprizadeti, če se držimo evangeljskega nauka, ko vidimo druge, kako odklanjajo vstop v kraljestvo življenja, pa čeprav so to naši sovražniki ali preganjalci. Jezus ni prišel zato, da bi obsojal, ampak reševal: »Če kdo sliši moje besede in se po njih ne ravna, ga ne sodim jaz, ker nisem prišel, da bi svet sodil, ampak da bi ga rešil« (Jn 12, 47).

Jezus v svojem življenju ni nikogar obsodil. Nasprotno, tudi za najbolj temne strani človekovega življenja premore žarke luči; v prostor naše nepokorščine napravi pot za vrnitev k Očetovi volji. Njegove zadnje besede s križa so bile besede odpuščanja sovražnikom. Križ sam je postal razodetje resničnosti, ki se imenuje usmiljenje. To odpira vrata k upanju in človeka vse do zadnjega trenutka vabi k spreobrnjenju. Križ je razodetje takšnega Boga, ki je hotel z nami deliti naše trpljenje, tako da je postal z nami solidaren vse do tiste meje, dokler je z nami kot grešniki to še mogoče. To pomeni, da je prinesel svojo ljubezen v srčiko našega odklanjanja. Sv. Pavel pravi: »Bog pa izkazuje svojo ljubezen do nas s tem, da je Kristus umrl za nas, ko smo bili še grešniki« (Rim 5, 8). Naj navedemo še besede enega izmed cerkvenih očetov: »Največji greh je nevera v moč vstajenja«²⁸ ali povedano z drugimi besedami: obupati nad Božjim usmiljenjem.

²⁷ Sv. Janez od Križa, Avisos y sentencias, 57.

²⁸ Izak iz Niniv, Sermones ascetici, Collatio prima, 5.

31. Ko premišljujemo poslednje resničnosti Svetega pisma, zlasti pa Jezusove besede, v Cerkvi vedno priznavamo, kako Bog človeka spoštuje do te mere, da mu omogoča svobodo, da sprejme ali pa tudi zavrže milost. Zato Cerkev uči, da je mogoče sprejeti prostor Božjega otroštva in da na ta način človek sam uresničuje sodbo nad svojim življenjem.

Poleg tega katoliško izročilo naglaša, da je razodetje resnice o nas na koncu življenja povezano s potrebo po očiščenju, da bi se mogli udeležiti gostije kraljestva v občestvu z vsem človeštvom, zbranim okrog Jagnjeta. Kajti kot poučarja apostol Pavel, le tisto, kar bo v nas imelo pečat ljubezni, ne bo nikoli minilo, medtem ko je določeno, da bo izgini- lo vse, kar je nepopolno (prim. 1 Kor 13, 8–10). Pred Bogom bomo začutili stud, kolikor smo grešni, nad samim seboj (prim. Ezk 20, 43). Njegova usmiljena ljubezen bo dopolnila v vsakem izmed nas potrebno očiščenje, da bomo mogli vstopiti in postati prebivalci nebeškega Jeruzalema.

Končno je dejstvo sodbe postavljeno zelo resno, če upoštevamo stopnjujoče se Jezusove pozive k čuječnosti: »Čujte!« (Mr 13, 37). Vsak človek je v slehernem trenutku poklican k pozornosti do zastonjskega Božjega razodevanja, do razodetja njegovega usmiljenja, ki očiščuje in ozdravlja. Poklican je, da prek oseb in dogodkov zazna navzočnost Božje milosti. Le če bomo v sebi ohranili strah, da ne bi prepoznali tistega, ki hodi med nami in ostaja z nami,²⁹ bomo dejansko živeli življenje, vredno večnosti.

Edini strah, ki je vreden zrelega kristjana, je, da ne bi ranili ljubezni, s katero nas hoče Bog neprestano oblagodarjati,³⁰ ne pa strah pred kaznijo. Le v tem primeru bo tudi oznanilo o sodbi »evangelij«, to je vesela vest, poziv k spreobrnjenju, beseda, ki odpira nova obzorja življenja in upanja, ki ne zapre vrat, temveč jih odpira. Cerkev ne sme nikoli pozabiti, da je poklicana v službo usmiljenja. Vsakdo pa se mora potem sam odločiti, ali bo vstopil ali bo ostal

²⁹ Sv. Avguštin, Sermo 88, 14, 13.

³⁰ Prim. Janez Cassiano, Conlatio II, 13.

zunaj in v tem primeru sebično izkoriščal svobodo, ki jo je Bog dal človeku in je Kristus nikoli ni zlorabil, ampak rajši izbral pot križa. Ta njegova velika nemoč je postala njegova največja moč: »Ko bom povzdignjen z zemlje, bom vse pritegnil k sebi« (Jn 12, 32). Človek ima možnost, da zavrže Boga in njegovo ljubezen, toda Jezusove roke ostajajo vedno razprostrate, pripravljene sprejeti vsakega, ki se pusti pritegniti.

II. CERKEV V SLUŽBI KRISTUSOVEGA POSŁANSTVA

*»To življenje se je razodelo, gledali smo ga.
Pričujemo in oznanjamo vam večno življenje« (1 Jn 1,2).*

Za poslanstvo brez meja

32. Oznanjevanje evangelija je temeljna naloga Cerkve. To se dogaja v prvi vrsti takrat, ko Cerkev omogoča, da Gospodova beseda, zapisana v Svetem pismu, prek bogoslužja in bogoslužnih molitev postane dogodek ter odmeva v zgodovini, ko sproži spreobrnitev srca vernikov. Toda to še ni dovolj. Evangelij je največji dar, ki je dan kristjanom na voljo. Zato ga morajo kristjani deliti z vsemi ljudmi, ki iščejo smisel svojemu življenju in si prizadevajo, da bi živeli polno življenje.³¹

Evharistija, ki je vir in vrhunec verskega življenja, nas spominja, kako je nova zaveza, ki jo pri evharistiji dejansko praznujemo, počelo novosti in občestvenosti za ves svet. Od sončnega vzhoda do zahoda Bog še naprej zbira ob sebi svoje ljudstvo.³² Misijonsko poslanstvo k poganom (»ad gentes«) ni le končni cilj vsakega pastoralnega prizadevanja, ampak njegovo stalno obzorje in njegov čudovit temeljni vzorec. Prav predanost tej nalogi terja od nas, da smo pripravljeni tudi kaj spremeniti, kadar je to potrebno, tako v pastoralnem delu kot v samih oblikah evangelizacije in sprožiti tudi nove pobude, zaupajoč Kristusovim besedam: »Odrini na globoko!«³³

³¹ Prim. Janez Pavel II., Okrožnica *Odrešenik človeka*, CD 2, Ljubljana 1979, 20.

³² Prim. Rimski misal, Tretja evharistična molitev.

³³ Janez Pavel II., *Ob začetku novega tisočletja*, 15.

33. Sveti Duh deluje svobodno, podobno kot veter, ki veje, koder hoče (prim. Jn 3, 8) in mimo vseh slabih pričevanj, ki smo jih zmožni mi dati. Naše upanje temelji predvsem na zaupanju v Boga, da je on tisti, ki ima, vsemu navkljub, na skrivnosten način v rokah nevidne niti zgodovine. Toda to dejstvo nas nikakor ne odvezuje naše odgovornosti: Sveti Duh redno deluje v svetu prek našega sodelovanja. Zato so verni poklicani k neprestani budnosti; brniti morajo milost svojega poklica, sodelovati pri veselju in upanju sveta ter z njim deliti dragoceni biser evangelija. Gospod Jezus je rekel: »Vi ste sol zemlje. Če pa se sol pokvari, s čim naj se osoli?« (Mt 5, 13).

Če je v kateri namen tu na zemlji potrebna zavest stalne in nedvoumne navzočnosti Duha, potem je zato, da nas neprestano spominja, kako bomo zmogli oznanjevati Jezusa Kristusa in ne sami sebe, da se pustimo oblikovati po Jezusu Kristusu do te mere, da bo v nas isto mišljenje, kot je v njem (prim. Flp 2, 5). Evangelizacija se lahko dogaja le, če hodimo po stopinjah življenjskega sloga Gospoda Jezusa, »prvega in največjega evangelizatorja«. ³⁴ Potem ko smo se poglobljali v Besedo življenja, nameravamo v tem duhu v pričujočem razdelku nakazati nekaj temeljnih smernic glede poslanstva Cerkve, gledano širše kot posredovanje evangelija današnjemu svetu.

34. Začeli bomo torej s spraševanjem o »Božjem danes«, o primernosti našega početja, o problemih, ki jih Cerkvi postavlja čas, v katerem živimo, o spremembah, ki so zanj značilne. Potem bomo postavili v žarišče nekaj prednostnih pastoralnih nalog, za katere se nam zdi, da jih je potrebno umestiti v naslednja leta. Naposled je potrebno spregovoriti še o zelo važnem pogoju. Če se želimo odločiti za primeren kriterij, ki nam bo služil za merilo pri razločevanju na podlagi evangelija, potem bomo morali biti pozorni na dvoje med seboj dopolnjujočih se stvari, čeprav se na prvi po-

³⁴ Pavel VI., Apostolska spodbuda o evangelizaciji, Ljubljana 1976, 7.

gled zdita nasprotni. Za obe pričuje sam Gospod Jezus Kristus.

Prva stvar je povečano prizadevanje, da bi prisluhnili kulturi našega sveta, da bi v tej kulturi opazili tista semena Besede, ki so v njej že prisotna, čeprav onstran vidnih meja Cerkve. Prisluhniti moramo najbolj notranjim pričakovanjem naših sodobnikov, vzeti zares njihove želje in iskanja, poskušati razumeti, kaj razvnema njihova srca in kaj vzbuja v njih strah in nezaupanje. Vse to je potrebno storiti, da bi lahko postali služabniki njihovega veselja in njihovega upanja. Poleg tega v nobenem primeru ne smemo izključiti možnosti, da nas morejo, kar zadeva razumevanje življenja, tudi neverni česa naučiti in da nam torej lahko Gospod po nepričakovanih poteh da slišati svoj glas prav prek njih. Zdi se nam, da je prava drža tista, ki jo je, kakor piše sv. Luka, apostol Pavel zavzel pred Atenci zbranimi na areopagu (prim. Apd 17, 22–31). Pavel govori o neznanem Bogu, ki prebiva v srcih ljudi in ga oni iščejo. K razodevanju Božjega obličja lahko pripomoremo tudi mi, hvala Bogu, tudi v za-vesti, da se pri oznanjevalnem delu vedno tesneje zblížujemo z Njim.

35. Če smo pozorni na vse tisto, kar je posebej opazno v človekovem iskanju, to še ne pomeni, da se odpovedujemo krščanski drugačnosti in presežnosti evangelija, zato da bi lahko potem kar tiho sprejeli najbolj neposredna pričakovanja neke dobe oziroma kulture. Sv. Pavel spominja kristjane v Galatiji: »Izjavljam vam torej, bratje: evangelij, ki sem ga oznanil, ni po človeku. Nikakor ga namreč nisem prejel in se ga naučil od človeka, temveč po razodetju Jezusa Kristusa« (Gal 1, 11–12). Opravka imamo torej z nesporno novostjo krščanskega izročila: čeprav otipljivo kaže na pot neokrnjene človeškosti, se ne omejuje na ponudbo zgolj humanizma. Jezus Kristus je prišel, da bi nas napravil deležne Božjega življenja, tistega, ki so mu posrečeno rekli »Božja človeškost«. Gospod nas je napravil za glasnike svojega življenja, ki ga razodeva ljudem. Oznanila, ki nam

je zaupano, nikakor ne moremo meriti s svetnimi kriteriji. V določenem pogledu je evangelij trd, nepopularen, kajti trda so srca ljudi – naša srca – včasih še bolj kot druga. Potrebno jih je privedi na pot življenja, da bi se odprla daru novega življenja in polnejši človečnosti.

Ta dvojna pozornost predstavlja paradoks krščanske izkušnje, o kateri govori neki spis iz drugega stoletja. Kri-stjani so ljudje kakor vsi drugi, v celoti soudeleženi v krajevnem in družbenem življenju uspehov in polomov, ki jih doživljajo ljudje. Vendar so tudi poslušalci Besede, poklicani, da v zgodovino vnesejo evangeljski razloček, da dajo svetu dušo, da bi se moglo celotno človeštvo napotiti proti tistemu Kraljestvu, za katero je bilo ustvarjeno.³⁵

Prepoznati Božji danes

36. Katere pa so možnosti in ovire, ki jih, kar zadeva širjenje veselega krščanskega oznanila, danes srečujemo v naših skupnostih in v naši deželi? Tu ponujamo nekaj smernic za premislek. Pri tem moramo posebej spomniti, da s tem, kar bomo navedli, nikakor nimamo namena podati celovitega opisa miselnosti modernega človeka ali pa očrtati podobo neverujočih, kot da bi bili le-ti glede na verujoče povsem ločen svet. Miselnost sveta, v katerem živimo, zlahka prenika tudi v verne in nevera je skušnjava, ki posega tudi v naša srca. Zavedati se poglobitnih značilnosti te miselnosti in te skušnjave je temeljnega pomena za prepoznavanje možnosti in tveganj, ki zadevajo tudi naše življenje.

37. Prva stična točka, za katero se nam zdi, da jo je mogoče najti, vsaj v določeni meri, pri mnogih osebah, je želja po pristnosti. Zlasti mladi so pripravljene velikodušno vložiti svoje energije tja, kamor čutijo, da ima to, kar počnejo, za res neki smisel. Prav gotovo drži, da sama želja po pristno-

³⁵ Prim. Pismo Diogenetu, 5–6.

sti ni dovolj. To željo je potrebno povezati s priznavanjem vrednote pristnosti s strani drugih, pristnosti zgodovine, vrednosti vsega tega, kar je, povedano na kratko, zunaj našega zavedanja in naših čutnih zaznav. Če teženje k pristnosti ni povezano z drugimi dejavniki, lahko vodi k individualističnim, v skrajnih primerih tudi nasilnim izidom. Toda le, če to težnjo ali kar zahtevamo priznamo za vrednoto, bo mogoče zares in temeljito odgovoriti na vprašanje glede smisla, ki je doma znotraj naših življenj.

Še druge možnosti so: zaznati jih je mogoče tam, kjer se pojavi želja po »bližnjem«, socialni čut, volja po srečanju, solidarnosti in prizadevanje za mir. Pomenljivo je, da pristnost, h kateri je naravnan sodobni človek, ne teži le k iskanju neposrednih in poceni čustvenih odzivov, da ni sama po sebi neizprosno usmerjena k individualizmu. Oči naših sodobnikov se namreč še vedno odpirajo za druge, posebej za tiste, ki trpijo in so v potrebah, in to je zadosten razlog za upanje. Razumljivo, da tudi v tej perspektivi ne gre brez dvoumnosti, zlasti v primerih, ko se želja po srečanju z drugim izrodi v pasivno prilagajanje, v pomasovljenje, ali pa ko se odkritje bogastva srečanj med različnimi kulturami sprevrže v ravnodušnost do resnice. Velika migracijska gibanja oziroma selitveni premiki še bolj izpostavljajo vprašanje multikulturalnosti, svetle in temne strani tega pojava.

Ta semena morejo postati nadvse rodovitna, kolikor je mogoče povezati iskanje pristnosti s sprejemanjem drugačnosti. Dejansko rastemo v človečnosti – v starosti, modrosti in milosti – le v primeru, če poleg tega, da znamo prisluhniti svojim željam, zmoremo priznati, da smo dediči določene zgodovine, izročil in kulture, ki so nosilci nekega smisla, ki nas presega. K spontanosti moramo dodati še sposobnost vztrajanja v neizbežnih teminah življenja. Pri izražanju svobode nikakor ne sme manjkati priznavanje resnice, najprej kar zadeva neposredno resničnost, ki nas obdaja, potem pa tudi zadnjo resničnost, ki odpira obzorje, proti kateremu vsi potujemo. Jezus je tistim, ki vanj verujejo, obljubil: »In spoznali boste resnico in resnica vas bo osvobodila« (Jn

8, 32). Nihče si ne more domišljati, da ima resnico povsem v svoji posesti. Resnica gre vedno pred nami. Le če jo bomo iskali, in sicer skupaj, bodo lahko naše želje našle smisel, katerega predokus že sedaj doživljamo v dejanju sprave in občestvenosti med ljudmi. Iskati resnico v prijetnosti druženja (»Quaerere veritatem in dulcedine socieatatis«) je metoda velikega katoliškega izročila. Verujoči imajo jasno gotovost, da so že srečali to resnico v osebi Jezusa Kristusa: njegovo obličje že odseva v naših srcih in v našem razumu, čeprav skrivnosti njegove osebe nikoli ne bo mogoče priti do konca.

38. Zaradi tega tudi z zanimanjem spremljamo oživljeno iskanje smisla, ki zdaj, vsaj nekaj časa sem, zopet zblizuje številne ljudi v naši deželi z versko izkušnjo in še posebej z Jezusom Kristusom. Po obdobjih močnega nasprotja med vernimi in nevernimi je opaziti obnovljeno željo po medsebojnih srečanjih, ki je nikakor ne smemo prezreti. Zdi se, da se v tej priložnosti obeta nekaj pomembnejšega in manj dvoumnega kot v tistem nedoločnem »religioznem prebujanju«. Danes je namreč mogoče opaziti jasne sledi teženja po transcendenci.

Tudi razvoj znanosti in tehnike prinaša pozitivne prvine, ki jih kaže upoštevati in ovrednotiti. Človek, ki se nezadržno žene naprej po poteh znanstvenega védenja, se znajde pred vprašanji povsem netehničnega značaja, katerih nikakor ni mogoče kar tako obiti. Zadevajo temelje in smisel človekove eksistence. Človek stoji pred novimi mejami, te se nanašajo zlasti na doslej nikoli tako zastavljen odnos do človeka kot telesnega bitja; prihodnost in izid vsega tega sta še močno zavita v temo. Prevladuje namreč težnja, da bi telo pojmovali in doživljali zgolj kot prostor želja in zadovoljitve ter kot predmet za eksperimentiranje in manipulacijo. Premagani dualizem, to je nasprotje med duhovnim in telesnim, kakor tudi izboljšanje gmotnih možnosti za življenje vsekakor lahko pospešita rast v smeri bolj dognane in celovite osebne življenjske izkušnje, v središču katere bo duhovna razsež-

nost. Kot se zdi, so tudi v sami književnosti in likovni umetnosti opazna znamenja, ki govorijo, da je premagana kriza v razmerju do realnega sveta, ki je bila za ti dve vrsti umetnosti tako dolgo značilna. Opazne so že nove možnosti in obnovljeno zanimanje za srečevanje z religiozno izkušnjo.

Z veseljem ugotavljamo tudi, da je porasla občutljivost za vprašanja v zvezi z varovanjem stvarstva oziroma okolja. Vse to kaže, da se ljudje našega časa čutijo v določeni meri zanj odgovorni. Pomembno je, da v prihodnosti še v večji meri gojimo to občutljivost in še bolj izostrimo odgovornost za naravo s tem, da poglobimo razmišljanje o pravih temeljih razmerja med človekom in naravo. Prav tako sodelujemo z vsemi, ki jih iskreno skrbi in se zares zavzemajo za prihodnost planeta.

Kot kristjani smo se znašli pred vprašanjem, kolikšen delež lahko prispevamo k umevanju kozmosa, življenja in človeka.

39. Področje, kjer se pojavljajo nove in nove možnosti, je tudi družbeno obveščanje. Nove tehnološke iznajdbe na tem področju prinašajo nove možnosti in potrebe za spoznavanje, izmenjavo in soudeleženo. Znašli smo se pred neko novo kulturo, ki se »še prej kakor iz vsebine poraja iz samega dejstva, da obstajajo novi načini obveščanja, z novim jezikom, novimi tehnikami in novimi psihološkimi držami«,³⁶

Možnost sporočanja v novi in razširjeni obliki je nekaj dobrega za vse človeštvo in to pridobitev je potrebno podpreti in varovati. Kolikor močnejša so sredstva obveščanja, toliko bolj živa mora biti etična zavest tistih, ki jih imajo v rokah, in tistih, na katere so naslovljena. Vendar je nujno, da sredstva družbenega obveščanja ne vplivajo samo na ravni ekonomije in oblasti, ampak delujejo in se razvijajo v blagor dobrin, ki so primarnega pomena za prihodnost človeštva.

³⁶ Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo, CD 46, Ljubljana 1991, 37.

Poleg tega je področje izraznih možnosti medijev kot nalašč tako za cerkveno občestvo kot za evangelizatorsko poslanstvo Cerkve sploh. Od koncila pa vse do danes se je Cerkev vedno bolj zavedala, kako pomembno je povezati vsa področja cerkvenega življenja s to novo kulturno in socialno dejanskostjo. Pobude, ki jih je v teh letih dala Cerkev v Italiji za uskladitev in v podporo obveščanju na cerkvenem področju, pa tudi za to, da bi Cerkev v medijih postala bolj opazna, bo potrebno v tem desetletju še dodatno uredničevati v okviru načrtne pastorale prek sredstev družbenega obveščanja in v perspektivi kulturnega načrta. Sem je potrebno postaviti tudi prizadevanja, da bi bolj ovrednotili vlogo in oblikovanje vseh, ki so v službi obveščanja, pa naj delajo kjerkoli že.

40. Poleg možnosti, ki smo jih poudariti, ne smemo zamolčati tveganj in problemov, s katerimi se danes srečujemo v naši deželi v zvezi z nalogo oznanjati vero.

Na prvem mestu je potrebno sprejeti dejstvo, da je vedno več ljudi, ki izjavljajo o sebi, da so »brez veroizpovedi«. Drugi so pripravljene priznati, da imajo nek odnos do Kristusa, ne pa do Cerkve. Tudi prestopov iz krščanstva v druge veroizpovedi je kar precej. Pri vsem tem pa je najbolj zaskrbljujoče naraščajoči verski analfabetizem mladih rodov, ki so v mnogih pogledih pripravljene in velikodušne, vendar pogosto niso primerno vzgojene v razmerju do tistega, kar je v krščanski izkušnji bistveno, še manj pa za vero, ki bi bila sposobna postati kultura in tako vplivati na zgodovino.

Nikakršnega dvoma tudi ni o tem, da se v javnem mnenju in posledično tudi v zakonodaji glede več vprašanj zavzemajo in razširjajo stališča, ki so daleč od evangelija in v popolnem nasprotju s krščanskim izročilom. To velja za način dojemanja dokaj spornih vprašanj, kot so razmerje med državo in drugimi družbenimi ustanovami – na prvem mestu družino –, nato ekonomska vprašanja, problemi v zvezi z množično selitvijo narodov, pa tudi vprašanja različnega gledanja na spolnost, rodnost in potomstvo, gledanje

na samo življenje in smrt ter vprašanje pooblastil, kdaj človek lahko poseže v življenje drugega človeka. Danes se bolj kot kdajkoli od vsakega kristjana zahteva, da je glede teh vprašanj zares preroško buden. Njegovo pričevanje in oznanilo morata biti skladna z evangelijem.

41. Nikakor tudi ni mogoče zamolčati dejstva, da je prišlo ob koncu drugega tisočletja do pomračitve ali kar mrka čuta za moralo. S tem nočemo pa tudi ne moremo reči, da so ljudje slabši kot nekdaj. Še več: danes je postalo zelo težko že govoriti o ideji dobrega in prav tako tudi o slabega, ne da bi s tem sprožili prej zelo močno nerazumevanje kot pa reakcijo. Ljudje našega časa imajo nedvomno vrednote, po katerih se ravnajo. Kdo zmore živeti, ne da bi se naslonil na nekoga ali nekaj? A pogosto je ljudem težko opredeliti ali pa se jim niti ne zdi vredno razumsko opredeljevati to, kar narekuje njihove odločitve v življenju. Na ta način tvegajo, da bodo prišli pod močan vpliv samovolje oziroma nestalnih čustev ali pa dejstva, ki je še mnogo bolj zahrbtno – okultnih mitov, ki napajajo našo družbo z različnimi moralnimi temami, kar nikakor ni le nekaj zgolj površinskega.

Če pogledamo še globlje: zlom totalitarnih ideologij in velikih utopij zgodovinske osvoboditve je skupaj s še starejšimi vzroki, ki že precej časa težijo k racionalističnemu agnosticizmu, včasih pa že kar k pravemu nihilizmu, napravil prostor za različne oblike relativizma in splošne indiferentnosti glede temeljnih življenjskih vprašanj; ustvaril je občutje provizoričnosti ter razdrobljenosti človekovega vedenja in izkušenj. Poleg tega smo dandanašnji čas priče nekemu pravemu izgubljanju. Gre namreč za multimedijsko družbo, ki si prizadeva človeka oglušiti v vrtincu sledečih si slik in informacij. S tem je povezano veliko tveganje, da zapravimo vrednoto branja in poslušanja. Že dalj časa opozarjamo na pomen vzgoje glede odnosa do družbenih občil. V prihodnjih letih bo potrebno tovrstnemu usposabljanju nameniti še veliko več pozornosti. Brez premišljujočega pogleda bomo le s težavo ponotranjali dogajanja in tudi zgodovino, ki jo

živimo, tako da bi v njej razbrali neki smisel in jo sprejeli za svojo. Danes se zelo povečuje obseg informacij in znanja, toda žal se vzporedno s tem nikakor samodejno ne krepi tudi enovitost osebe in življenjska modrost. Nasprotno, vedno očitnejše je tveganje glede notranje razcepljenosti med racionalnostjo, afektivno-emotivno zmožnostjo in duhovnim življenjem.

42. Naslednji pojav, ki je povezan s prejšnjim in tudi daje misliti, je dokaj skromno posredovanje zgodovinskega spomina. Nujno je sprejeti odgovornost za potrpežljivo posredovanje pomena vsega tistega, kar se je dogajalo pred nami. Gre za izročila in dogajanja, brez katerih ne bi bili to, kar smo danes. Ne zato, da bi okamenelo obstali v preteklosti, ampak zato, da bi duh našel pot v sedanjost, čeprav prek potrebnih sprememb v oblikah. V tem pogledu moramo kristjani vztrajati, naj naša dežela primerno ovrednoti in posreduje tudi svoje lastno versko izročilo: krščanska dediščina je tudi zgodovinska, kulturna in umetniška dediščina, skupna vernim in nevernim. Nihče ne bo zmožel modro zreti naprej, ne da bi se prej resno soočil s svojo lastno preteklostjo.

Če ne bomo razširili svojega pogleda do te mere, da bomo sposobni zaobjeti tudi svojo lastno in občestveno zgodovinsko razsežnost, ne bomo sposobni kljubovati izzivom globalizacije. Ta sicer po eni strani res širi prostorska obzorja našega življenja, tako da ustvarja velike in nove priložnosti, po drugi strani pa zelo krči človekov časovni horizont, tako da nas omejuje na sedanjik in hkrati od nas terja veliko sposobnost odzivanja in hitrega prilagajanja na spremembe, ki jim nikakor ni lahko slediti. Če ne bomo storili tega, kar je v naši moči, da bi prerasli že uveljavljeno okrnitev na sedanjik, nikakor ne bo lahko preprečiti individualističnih posledic kulture, v kateri živimo.

43. Končno moramo biti kristjani skupaj z vsemi ljudmi, ki živijo z nami, vedno pripravljene prepoznati vsako obliko malikovalstva, vsako tvorbo človeškega uma, ki pri-

naša smrt in ne življenje. Da, v naši družbi so prisotni »miti«, ki jih je potrebno razkrinkati. Krščanstvo npr. ne more sprejeti logike močnejšega, prepričanja, da so ubogi, izkoriščani in ponižani neizbežen rezultat toka zgodovine. Jezus je oznanil, da bodo prav ubogi kraljevali, da bodo pred nami v nebeškem kraljestvu. Oni so naši »gospodarji«. ³⁷ V tej stvari krščanstvo sploh ne more sklepati ali dopuščati nikakršnih kompromisov: ubogi, popotnik, tujec za Cerkev ne more biti brezimnež prav zato, ker Cerkev usmerja k njim Kristusova ljubezen in ne kakšni drugi razlogi.

Naloga za sedanje desetletje

44. Če torej je in ostaja oznanjevati evangelij prvenstvena naloga Cerkve, poskušajmo glede na družbeno in kulturno okolje, ki smo ga pravkar na kratko očrtali, razbrati nekatere temeljne odločitve, ki bodo zmožne določati našo cerkvenostno pot v desetletju, ki je pred nami. Natančneje: vsakdanjemu življenju Cerkve je treba dati jasno misijonsko oznako tudi s pomočjo sprememb v pastoralni. Ta odločitev mora temeljiti na zelo močnem prizadevanju za kvaliteto vzgojo s tem v zvezi: gre za duhovno, teološko in človeško področje. ³⁸ Zlasti se je treba potruditi za najbolj ustrezno in učinkovito seznanjanje ljudi, med katerimi živimo, s skrivnostjo živega in resničnega Boga, ki je vir veselja in upanja za celotno človeštvo.

Pastoralne smernice italijanskih škofov zadnjih tridesetih let so resno opozarjale na središčni pomen vzgoje za vero in način posredovanja vere. Začenši s koncilom je prišlo do nekaterih pomenljivih odločitev, tako npr. za ka-

³⁷ Sv. Jožef Cottolengo je imel po zgledu sv. Vincencija Pavelskega navado reči, da so »ubogi naši gospodarji« (prim. Fiori e profumi raccolti dai detti di san Giuseppe Benedetto Cottolengo, Torino 1997, 33–34, navedba 19).

³⁸ Prim. Janez Pavel II., Posinodalna apostolska spodbuda o krščanskih laikih, CD 41, Ljubljana 1989, 57–63.

tehetski načrt ali prizadevanje za liturgično prenovu. Pri tem je bilo še posebej poudarjeno, da je občestvo subjekt oziroma nosilec evangelizacije. Končno pa je bila še posebej poudarjeno, da je krščanska ljubezen razločujoče znamenje krščanskega poslanstva. Toda s tem še ne moremo biti zadovoljni. Vprašati se je treba, ali je sporočilo predlogov, ki smo jih izoblikovali na srečanjih in v dokumentih, dovolj razumljivo za ljudi, ali se je zmoglo dotakniti njihovega srca! Ali so se tisti, ki so živo in dejavno orodje za prevajanje pastoralnih smernic v življenje – duhovniki, redovniki, pastoralni delavci – soodgovorno in razumno zavzeli za to na področju svojih krajevnih Cerkev? Ali posamični verniki obravnavajo svojo krščansko pot individualistično, posamezniško, ali v okviru občestva Kristusovih učencev – Cerkev? Končno, ali smo škofje znali dati potrebne pobude, da naše pastoralne smernice ne bi ostale le mrtva črka?

45. Zadnja desetletja, pa tudi že prej, Cerkev ni ostala brez takih kristjanov, rekli bi »prerokov« prodornega pogleda, ki so uvideli in razbrali potrebo po tem, da se posamezne osebe pa tudi občestva v svoji življenjski izkušnji še močnejše ukoreninijo v evangeliju, da bi mogli biti v prihodnosti pripravljeni na posredovanje vere v svetu, ki se močno spreminja. Potrebujemo kristjane z odraslo vero, ki jih nenehno zaposluje vprašanje spreobrnjenja in razvema klic k svetosti; taki bodo namreč sposobni s popolno predanostjo in osebno zavzetostjo, a obenem ponižno in krotko pričevati za evangelij. To pa bo mogoče samo tedaj, če bo ostala v Cerkvi v absolutnem središču učljiva odprtost za Svetega Duha. Iz njega namreč prihaja moč, ki je sposobna oblikovati srca in stori, da občestva postanejo zgovorna znamenja zaradi svojega »drugačnega« življenja. To pa ne pomeni, da se imamo za boljše, kot so drugi; tudi ne, da živimo ločeno od drugih ljudi, ampak preprosto pomeni vzeti evangelij zares in pustiti, da nas povede na tista območja, ki si jih še predstavljati nismo mogli, in da naredi iz nas pričevalce.

46. Da bodo odločitve, ki smo jih navedli, bolj konkretne – zavedamo se, da terjajo tudi »pastoralno spreobrnitev«³⁹ – in da bi vnesli misijonarski dinamizem, bi radi nakazali dvoje specifičnih ravni, katerima morajo naša krajevna cerkvena občestva nameniti pozornost. Najprej in predvsem bomo govorili o ravni, ki bi jo mogli imenovati »evharistično občestvo«, to so tisti kristjani, ki se vztrajno zbirajo pri nedeljski evharistiji, in zlasti tisti, ki redno sodelujejo v življenju naših župnij. Potem pa se bomo srečali z obsežno dejanskostjo onih, ki, čeprav krščeni, ohranjajo s cerkveno skupnostjo le šibke vezi, ki so omejene zgolj na kakšno redko srečanje ob posebnih življenjskih priložnostih, ali pa tvegajo še več, da preprosto pozabijo na svoj krst in živijo verško brezbržno.

Če bomo ti dve ravni obravnavali zares in odgovorno, nam bo to pomagalo razširiti pogled tudi na tiste, ki so prestopili v druge vere, in tudi na nekrščene v naših krajih. Tudi tisto pravo misijonsko poslanstvo k poganom (»ad gentes«), ki smo ga že predstavili kot vzorec za evangelizacijo,⁴⁰ bo zopet pridobilo pomen in naša cerkvena občestva ga bodo v polnosti dojela. Krajevna Cerkev, ki po poglobitvi v Besedo življenja želi deliti in sporočiti svoje veselje, ne bo več pojmovala prizadevanja za evangelizacijo sveta kot nekaj, kar je prihranjeno za »specialiste«, med katere naj bi seveda uvrščali misijonarje, ampak bo to začutila kot nalogo, ki je lastna celotnemu občestvu. Z druge strani pa bo širši pogled proti horizontu s planetarično razsežnostjo, ki ga bomo sposobni, če znova odpremo »misijonsko knjigo«,⁴¹ pomagal našim občestvom, da se ne bodo zaprla v »tukaj in zdaj« svojega utrjenega položaja. Omogočil jim bo zajemati nove

³⁹ Italijanska škofovska konferenca (CEI), *Con il dono della carità dentro la storia. La Chiesa in Italia dopo il Convegno di Palermo*, 23: Notiziario CEI 1996, 173.

⁴⁰ Prim. prav tam, 32: Notiziario CEI 1996, 181.

⁴¹ Prim. Stalni škofovski svet, *L' amore di Cristo ci sospinge. Lettera alle comunità cristiane per un rinnovato impegno missionario*, 3: Notiziario CEI 1999, 136.

zaloge upanja in apostolske intuicije ob srečanju s stvarnostjo, ki je pogostoma materialno dokaj uboga, kar pa nikakor vedno ne velja za duhovno in pastoralno raven.

Gospodov dan in župnija, čas in prostor za resnično evharistično občestvo

47. Papež Janez Pavel II. nas spominja, da bi bilo naše pričevanje »nezaslišano ubogo, če se najprej mi sami ne bi zazrli in poglobljali v Kristusov obraz ... Pri kontemplaciji Kristusovega obličja ne moremo mimo tega, kar nam o njem pove Sveto pismo. Od začetka do konca je prepojeno z njegovo skrivnostjo.«⁴² Božja beseda, ki ima v sebi to moč, da nas more narediti za apostole, terja od nas, da smo najprej učenci. Zreli kristjani ne smejo biti »prerojeni iz propadljivega, temveč iz nepropadljivega semena, po Božji besedi, ki je živa in večna« (1 Pt 1, 23). Tako se rojeva Cerkev, tako živi in raste. Potrebno je torej skrbno premišljevati o dejstvu, da je Cerkev najprej poklicana za to, da bo kraj, kjer se združujejo ljudje, ki so predvsem evangelizirani. Nekaj nepojmljivega bi bilo hoteti evangelizirati druge, ne da bi si vztrajno prizadevali, da bi bili najprej mi sami evangelizirani. Z Božjo besedo se moramo hraniti »koprneč« po njej, tako kot si otrok želi materinega mleka (prim. 1 Pt 2, 2). Za živost Cerkve je ta izkušnja bistvenega pomena.

Da bi se mogli beseda, delovanje Boga ter človekov odgovor izročati skozi zgodovino iz roda v rod, je nujno, da imamo v svojem življenju natančno določen čas in prostor, namenjena za srečanje z Gospodom. Iz poslušanja in daru milosti se poraja spreobrnjenje, tako da se more celotno naše bivanje spremeniti v pričevanje za veselo sporočilo, ki smo ga prejeli. Pri tem se nam zdi, da lahko brez zadržkov zagotovimo, da more biti neko občestvo občestvo Božjih služabnikov le v primeru, če bo ohranilo svetost in prven-

⁴² Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 16–17.

stvo nedelje, »dneva, ki ga je naredil Gospod« (Ps 118, 24), »tedenske Velike noči« z obhajanjem evharistije v središču praznovanja, in če bo obenem ohranilo župnijo kot kraj – tudi fizični – s katerim je to občestvo v nenehni povezavi. Prav tako menimo, da bi bilo na moč rodovitno, če bi zopet utrdili osrednji pomen župnije in prepoznali njeno dejansko in konkretno zgodovinsko vlogo, začeni pri evharistiji, ki je vir ter zunanji izraz občestva Božjih otrok, protistrup proti razpršenosti kristjanov na poti proti kraljestvu.⁴³

48. Ne glede na to, da se je v zadnjih desetletjih število nedeljnikov, to je udeležencev pri nedeljskem bogoslužju, zmanjšalo, je in ostaja za oznanjevanje evangelija bistvenega pomena občestvo teh, ki se redno zbirajo v Gospodov spomin in praznujejo novo zavezo, sklenjeno z njegovim telesom in njegovo krvjo. Kot nas spominja papež Janez Pavel II. v svojem apostolskem pismu *Dies Domini*, na Gospodov dan častimo besedo Boga, ki nas je ustvaril, Besedo, ki je postala človek v Jezusu Kristusu, ki je umrl in vstal od mrtvih v naše zveličanje in prihod Svetega Duha na Cerkev. Doživljamo pa tudi, kako človekovo življenje dobiva smisel, ko je v njem prostor in čas za počitek, za zastojnost, kar pogloblja tudi odnose med ljudmi. Ko se torej na ta način spominjamo Njega, ki je prehodil našo pot pred nami, moremo spoznati, kakšna je naša usoda in kam smo namenjeni, skupaj z brati in s sestrami, s katerimi živimo drug ob drugem.⁴⁴

Če predstavlja občestvo vernih, ki je zvesto praznovanju »Gospodovega dne« nadvse pomemben člen v verigi oznanjevanja evangelija, potem mora obhajanje nedeljske evharistije, v središču katere je Kristus, ki je umrl za vse in postal Gospod vsega človeštva, prek poslušanja Božje be-

⁴³ Prim. prav tam, 35–36.

⁴⁴ Prim. Janez Pavel II., Aposolsko pismo *Gospodov dan*, CD 78, Ljubljana 1998; prim. tudi CEI, Pastoralno navodilo – *Gospodov dan*: *Notiziario CEI 1984*, 177-195, ECEI 3/1933–1974.

sede in soudeležnosti pri Kristusovem telesu omogočiti duhovno rast vernikov. Tako bodo mogli ponesti apostolskega duha iz cerkvenih stavb, odprti za sodelovanje in vsakomur pripravljeni odgovoriti, če vpraša za razlog upanja, ki je v vernih (prim. 1 Pt 3, 15). Na ta način bo obhajanje evharistije zares pomenljiv prostor za misijonško vzgojo krščanskega občestva.

Na tem mestu se zopet spomnimo nadvse pomembne vloge, ki jo je v krščanskem življenju imela in jo za mnoge kristjane še vedo ima vsakdanja udeležba pri evharistični daritvi in češčenju Evharistije, posebej v obliki adoracije, kar vernim omogoča vztrajanje in nadaljevanje na poti duhovne rasti.

49. Nedvomno je za kristjane temeljnega pomena poglobiti čut za praznovanje in za bogoslužje; za občestvo slavljenje zbranih okrog mize Božje besede in evharistične mize in prav tako poglobitev čuta za pot vere, ki naj bi jo prehodili v teku bogoslužnega leta. Cerkev se mora vedno spominjati starodavnega reka, po katerem je »postava molitve – postava verovanja« (lex orandi – lex credendi).⁴⁵ Vir naše vere je občestvena molitev Cerkve.

Kljub tolikim ugodnostim, ki nam jih je prinesla bogoslužna prenova 2. vatikanskega cerkvenega zbora, se danes najpogosteje pojavlja kot ena največjih težav prav posredovanje pravega čuta za krščansko bogoslužje. Tu in tam je mogoče zaznati določeno utrujenost, pa tudi skušnjavo, da bi se povrnili k starim formalizmom ali pa k avanturizmu v naivnem iskanju izrednega, spektakularnega. Včasih se celo zdi, da do zakramentalnega dogodka niti ne pride. Zaradi tega je naravnost nujno, da poudarjamo, kako je bogoslužje prostor za vzgojo pa tudi za razodevanje. Pri tem je pomembno poudariti njegovo dostojanstvo in naravnost na graditev božjega kraljestva. Obhajanje evharistije zahteva veliko od duhovnika, ki je voditelj skupnosti, pod-

⁴⁵ Prim. Katekizem katoliške Cerkve, Ljubljana 1993, 1124.

preti pa jo mora tudi močan bogoslužni zbor vernikov. Primerno je le bogoslužje, ki v celoti gledano, poteka dostojanstveno, obenem pa je preprosto in lepo. Le takšna liturgija bo lahko posrednik skrivnosti. Obenem pa bo ostala razumljiva, zmožna govoriti o večni zavezi Boga z ljudmi.

Pri tem nam lahko pomaga ovrednotenje uvajanja prakse branja Svetega pisma (lectio divina) tako v življenje posameznih vernikov kot tudi krščanskih občestev. Umevati jo je treba kot nenehno in najosebnejše proslavljanje zaveze z Gospodom, tako da v molitvenem duhu prisluhnemo Svetemu pismu, ki je sposobno preoblikovati naša srca in slehernega izmed nas uvesti v umetnost molitve in občestvenosti. V širšem obsegu je potrebno vzgajati za zavzet stik, tako osebni kot občestveni, s Svetim pismom. Pri tem mislimo najprej na seznanjanje ljudi s svetimi besedili, omogočanje poznavanja, tudi prek srečanj v bibličnih skupinah, kjer bomo podpirali znanstveno branje pa tudi pomagali moliti s Svetim pismom, še zlasti v družinah.⁴⁶ V tem duhu bomo izboljšali kvaliteto vodenja evharističnega zbora in homilije, prošnje vernikov za vse potrebe bodo bolj usklajene z izzivi Božje besede in zgodovinskih dogajanj, ki jih bomo razumevali v luči vere. Naj bo naš vzor Devica Marija, ki je sprejemala dogodke in besede tako, da jih je »premišljevala v svojem srcu« (Lk 2, 19) ter umevala lastno življenje in poslanstvo s pomočjo podob in besedil Svetega pisma (prim. Lk 1, 46–55).

Odrasla in »premišljena« vera

50. Ovrednotenje liturgije ni namenjeno temu, da bi se kar najbolj zagnano povezali s svetom in načinom življenja, ki ga ta živi. V njem so namreč prisotne tako prvine, ki so

⁴⁶ Prim. Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 39; prim. tudi Škofovsko komisija za nauk vere in katehezo, Pastoralno navodilo – La Bibbia nella vita della Chiesa. Notiziario CEI 1995, 381–412; ECEI 5/2903–2958.

ugodne za krščansko rast, kakor tudi izzivi, ki niso naklonjeni naši zvestobi evangeljskim vrednotam.

Zaradi tega se nam zdi zelo pomembno, da občestvu pogumno pomagamo priti do odrasle in »premišljene« vere, ki bo sposobna združevati različne poglede na življenje in povezovati vse v eno v Kristusu. Le tako bodo kristjani sposobni živeti tudi svoj vsakdanjik, kot so družina, delo, študij, prosti čas – kot hojo za Gospodom do te mere, da bodo vselej vsakomur pripravljeni odgovoriti za razlog upanja, ki je v njih (prim. 1 Pt 3, 15). K temu cilju, to je k zrelosti vere, je naravnan katehetski načrt naše Cerkve, ki smo ga zasnovali v začetku 70. let in se je potem še obogatil z dodatnimi smernicami in pripomočki. Pred očmi ima različna obdobja človekovega življenja in si prizadeva, da bi medsebojno uskladil v eno poslušnost Božji besedi, bogoslužno slavje in pričevanje vere navzven. Še vedno je enako aktualen in ga bo potrebno zopet pozorno predstaviti našim občestvom z namenom, da bi ga še določneje usmerili v načrt evangelizacije. Ta načrt je treba danes upoštevati med drugim tudi zaradi širšega kulturnega pomena.

V sedaj že kar precej oddaljenem letu 1975 je papež Pavel VI. opozoril celotno Cerkev, naj uvidi, kako je prelom med evangelijem in kulturo nedvomno največja drama naše dobe.⁴⁷ Kristjani morejo oploditi čas, v katerem živijo, le če so neprestano pozorni na izzive, ki jim jih postavlja zgodovina, če se učijo nanje odgovarjati v luči evangelija.

Krščansko občestvo mora v svoji sredini vzpostaviti rodovitni prostor, kjer se bo dogajalo občestveno razločevanje. Na cerkvenem zborovanju v Palermu so ga predstavili kot šolo za cerkvena občestva in temeljno metodo za določanje razmerja med Cerkvijo in svetom.⁴⁸ Danes so bolj kot kdajkoli prej kristjani poklicani k soudeležbi v javnem življenju,

⁴⁷ Prim. Pavel VI., Apostolska spodbuda o evangelizaciji, 20.

⁴⁸ Prim. CEI, *Con il dono della carità dentro la storia*, 21: Notiziario CEI 1996, 171–172; prim. tudi Janez Pavel II., *Ob začetku novega tisočletja*, 43–45.

in to brez izjem. Samo na ta način bodo lahko vnesli vanj pričevanje, ki ga navdihuje evangelij, in tako z drugimi sooblikovali svet človeku prijaznejši svet.

Potem ko smo to povedali, ne moremo zamolčati, kako je v mnogih občestvih to vzgojno delo in pomoč pri razločevanju (vrednot), kar zadeva mlade pa tudi odrasle, bodisi pomanjkljivo ali pa ga sploh ni. Potrebno je torej, da prideмо do pogumne odločitve in stvari spremenimo. Če se to ne bo zgodilo, bomo pokazali, da smo kaj malo realisti in da kaj malo upoštevamo, kaj vse zahteva vsakdanjik od povprečnega kristjana sredi okolja, ka zaznamuje njegovo družinsko življenje, službo in šolanje. Zmožnosti, ki so pogosto omejene na dejanskost posamične župnije, se bodo povečale na račun sodelovanja več župnij, pa tudi povezanosti med krščanskimi občestvi in različnimi cerkvenimi združenji, ki delujejo na tistem področju. K temu je mogoče dodati še različna poklicna združenja s krščansko usmeritvijo, razne centre in druge katoliške kulturne ustanove, da vzamejo svojo nalogo biti pobudnik in oblikovalec zrele in premišljene vere zares, začenši s preudarnim poslušanjem Svetega pisma in izročila.

V zvezi s tem vzgojnim prizadevanjem, s katerim bo zaznamovana tudi prihodnost, bo seveda v spodbudo in pomoč to, kar nam je bilo ponujeno pod oznako kulturni načrt s krščansko usmeritvijo. Vse krajevne Cerkve in vsako izmed naših malih pa tudi velikih občestev morajo nameniti pozornost sedanjemu kulturnemu preobratu na tak način, da se bo evangelij vcepil v naš čas, navdihoval kulturo in jo odprl za celovit sprejem vsega tistega, kar je pristno človeško.⁴⁹

V tej zvezi želimo poudariti, da ustvarjanje priložnosti za poglobitev ključnih tem v luči vere, vključno z razumevanjem evangelija in zgodovine, nikakor ni odločitev elitnega značaja, tako kot tudi sploh ni noben elitizem zahtevati od krščan-

⁴⁹ Prim. CEI, Con il dono della carita dentro la storia, 25: Notiziario CEI 1996, 175-177.

skih občestev določen miselni napor. Živeti notranje življenje, ohranjati stvari v spominu, premišljevati v svojem srcu in se soočiti z drugačnim mnenjem v občestvu, to je pač nekaj najbolj človeškega. Vse to seveda ne more biti nikakršen privilegij redkih izbrancev, kajti vera je vedno nekaj razumnega!

Mladi in družina

51. Zdi se nam primerno premišljevati o letih, ki prihajajo, da bi lahko s prav posebno pozornostjo prišli naproti mladim in družini.⁵⁰ To nalogo zaupamo in priporočamo krščanskemu občestvu.

Začnimo pri mladih, v katerih je potrebno prepoznati »nov talent, ki nam ga je dal Gospod v roke, da bi ga napravili rodovitnega«. ⁵¹ Naša občestva so poklicana, naj bodo do njih zelo pozorna in naj jih imajo vsi člani na moč radi. Prav njih je treba učiti in jim prenesti veselje do molitve, do bogoslužja, pozornost do notranjega življenja in zmožnost razumevati svet s pomočjo refleksije in pogovora s sleherno osebo, s katero se srečajo, začeni s člani krščanskih občestev. Svetovni dnevi mladih so nam vlili veliko upanja: videli smo veliko mladih, ki jih je pritegnil Jezus in njegov evangelij. Podčrtali smo že nekatere vrednote, ki jih včasih prav zaradi mladih, ki so v prvih vrstah, upošteva tudi moderni svet. Zato je potrebno povedati, da smo sedaj vsi zanje zares ogovorni. Če ne bomo znali prenesti novim rodovom ljubezni do notranjega življenja, do stanovitnega poslušanja Božje besede, do vztrajanja z Gospodom v molitvi, do rednega zakramentalnega življenja, ki se krepi ob evharistiji in spravi, do sposobnosti delati »na samem sebi«, če jih ne bomo usposobili za večšine duhovnega boja, bomo tvegali neustrezen odgovor na žejo po smislu, ki se pri mladih ven-

⁵⁰ Prim. Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 9, 40, 47.

⁵¹ Prav tam, 40.

darle kaže tudi danes. Pa ne le to: če jim ne bomo znali posvetiti pozornosti na vseh področjih, v vsem, kar je človeško – v zgodovini, kulturi, verskih in umetniških izročilih preteklosti in sedanosti – bomo soodgovorni za izgubo njihovega navdušenja, za njihovo jalovo iskanje pristinosti, za izgubo njihovega hrepenenja po pravi svobodi.

V preteklem desetletju smo namenoma poudarjali, kolikšnega pomena je, da zaupamo mladim, da jim omogočimo prostovoljno delo na vseh tistih področjih, kjer bodo lahko zaživel za edini cilj krščanskega življenja, to je za ljubezen. Pri vsem tem pa je res, da za odrasle, zrele in odgovorne osebe pomeni ljubiti tudi sprejeti vse odgovornosti človeškega življenja, študij, poklicno usposabljanje, zavzeto delo za javni blagor. Izredna in močna doživetja lahko pri tem pomagajo toliko bolj, kolikor bolj so povezana s smerjo redne življenjske poti, kar pomeni udejanjanje odločitev, za katere je človek potem tudi odgovoren. Potrebno je znati ustvariti prave delavnice vere (laboratoriji vere),⁵² v katerih bodo mladi zrasli, se utrdili v duhovnem življenju in postali sposobni pričevati za Gospodovo veselo oznanilo. Potrebno si je prizadevati, da bi šola in univerza postali kraj polnokrvnega počlovečenja, odprti tudi za religiozno razsežnost; mlade je treba podpirati, da bodo doživljali občutljiv prehod v svet dela kot dejavni soudeleženci, pomagati jim je treba prosti čas osmišljati in ga tudi pristno doživljati. Prav gotovo je, da so naša občestva poklicana, naj spremljajo mlade z veliko pozornostjo in prav tako z veliko ljubeznijo.

V ta namen opozarjamo na potrebo, da bi bolj usklajevali pastoralo mladih, pastoralo družin in pastoralo poklicev. Vprašanje poklica je namreč središčno vprašanje za celotno življenje nekega mladostnika. Ustvariti moramo takšen življenjski položaj, da bo v njem lahko vsakdo jasno prepoznal svojo »obliko življenja«, v kateri je poklican, da upo-

⁵² Prim. Janez Pavel II., Homilija pri bedenju na Tor Vergati ob 15. svetovnem dnevu mladine, 2-3; L' Osservatore Romano, 21. – 22. avgusta 2000, 4-5.

rabi vso svojo svobodo in ustvarjalnost; samo v takem primeru bo mogoče sam pravilno ovrednotil svojo energijo in svoje dragocene talente. Vsakdo mora namreč vero prevesti v poklic in hojo za Gospodom Jezusom.

52. Kar zadeva družino, je potrebno spomniti, da je družina privilegiran kraj za izkušnjo ljubezni, prav tako pa tudi za izkušnjo posredovanja vere. Poleg tega je krščanska družina tudi kraj pokorščine, medsebojnega podrejanja in razodevanja zaveze med Kristusom in Cerkvijo. Družina je najodličnejše vzgojno okolje in najidealnejši prostor za oznanjevanje vere: torej je predvsem stvar družin, da sporočijo temeljne prvine vere svojim otrokom že v najnežnejših letih. Družina je prva »šola molitve«, okolje, v katerem je treba otroke učiti, kako pomembno je biti z Jezusom in poslušati evangelij, ki govori o njem. Krščanska zakonca sta prva odgovorna za to »uvajanje« v izkušnjo krščanstva; kdor je bil z njo obdarjen, bo to iskro nosil v sebi vse življenje.

Prav zaradi občutljive in tudi odločujoče vloge družine v družbi se Cerkev kljub očitni krizi družine kot ustanove v našem kulturnem okolju želi zavzeti za spremljanje družin in ima to za svojo prvenstveno nalogo, ki je danes prav tako pomembna kot pastorala mladih. Vse pastoralne delavce vabimo, naj se potrudijo za resen in ustvarjalen razmislek o vzrokih za pogostne zakonske krize. Obnovijo naj krščansko oznanilo o zakonu, da bi okrepili, osmislili in opogumili vse tiste pare, ki so v težavah. Pri tem zelo računamo na solidarnost med družinami, pa tudi na ustanavljanje novih oblik služb in pomoči, ki bodo znale prisluhniti, spremljati in podpirati tisto stvarnost, od katere je v marsičem odvisna prihodnost Cerkve in tudi same družbe. Naše župnije bi morale vedno bolj postajati prostor, kjer bi prisluhnili in podprli družine, ki so v težavah. Pri tem se zavedamo, da je zdravilo krščanske ljubezni in usmiljenja edino zdravilo, o katerega učinkovitosti je Cerkev trdno prepričana. Zato je nujno udejanjiti tudi naslednjo odločitev: duhovniki, redovniki in pastoralni delavci naj v vsakem krščanskem obče-

stvu vzpostavijo osebne stike s prav vsako družino, pa naj ta obiskuje cerkev redno ali nikoli. Tako bo nastalo novo tkivo, kapilarno preprejeno z medosebnimi odnosi.

V tem pogledu in tudi v drugih pastoralnih pogledih je še posebej pomemben delež, ki ga lahko k temu prispevajo žene. Na ta način bo Cerkev dobila drugačen, bolj razumevajoč, materinski obraz. Ni polne človečnosti, če se tako moški kot ženska ne moreta izraziti prosto in v celoti glede na darove in zmožnosti, ki jih ima vsak izmed njiju.

53. Ko smo pri kraju s smernicami, namenjenimi občestvu vernih, ki se vztrajno zbirajo pri evharistiji kot središčnem dejanju posredovanja vere, namenjamo nekaj misli še službi duhovnikov in njihovih sodelavcev.

Želimo se jim zahvaliti, v enaki meri tudi našim diakonom, za velikodušno prizadevanje, ki ga izpričujejo v dobi, ko je postala služba krščanskemu občestvu, in tudi širše gledano, človeški skupnosti, pogosto težka in včasih nehvaležna. Škofje smo jim blizu in jim vnovič jasno in odločno zagotavljamo vso našo solidarnost in hvaležnost.

Pastoralne pripombe, ki smo jih pravkar izrazili, zadevajo predvsem duhovnike. Ti vodijo občestva, ki se zbirajo pri evharističnem slavlju. Njihova naloga je torej, da poskrbijo za takšna liturgična srečanja, ki bodo zmogla oblikovati kristjane za verski čut (»sensus fidei«), jih usposobila za umevanje Božje besede, da se bodo navzeli Kristusovega čutenja in mišljenja. Poleg tega v občestvih opazamo naraščajočo potrebo po pobudnikih in spremljevalcih na področju duhovnega življenja. Duhovniki morajo vedno bolj ovrednotiti svoje poslanstvo duhovnih očetov in voditeljev v veri po Duhu. Skrbno naj se varujejo, da ne bi zašli v nekakšno uradniško držo (»funkcionalizem«). Ob podpori bratovske duhovniške skupnosti in pastoralne solidarnosti bodo zmogli služiti cerkvenemu občestvu. Njihova naloga je namreč, da povezujejo ter usklajujejo karizme in službe v občestvu; oni so vzgojitelji misijonskih delavcev, ki jih vsi tako potrebujemo.

54. V Božji Cerkvi so skupaj z nami, posvečenimi služabniki, tudi laiki. Gospod jih potrebuje, da pričujejo zanj in oznanjajo evangelij v svetu. Poleg tega, da lahko postanejo pravi izvedenci za določeno pastoralno dejavnost (karitas, kateheza, kultura, delo, prosti čas ...), se morajo vedno bolj usposablјati, da bi zmogli »brati«, to je razpoznavati dogajanja v veri in modro podpirati rast celotnega občestva. Pojavlja se potreba po laikih, ki ne bodo le velikodušno prevzemali že utečenih tradicionalnih služb, ampak bodo znali poprijeti tudi za nove vrste dela in bodo priklicali v življenje doslej še neuveljavljene oblike vzgoje za vero in pastoralne prijeme, seveda vse v skladu z logiko cerkvenega občestva. Ko priznavamo pomen dragocene navzočnosti laikov, naročamo, naj tako škofije kot župnije poskrbijo tudi za sredstva, ki vodijo k temu zaželenemu in jasnemu cilju – oblikovanju laikov.

Ob tej priložnosti bi radi izrazili svojo hvaležnost in obenem tudi pričakovanja v zvezi s prej navedenimi ustanovami, med katerimi so nekatere nove, druge starejše, med vsemi je na prvem mestu Katoliška akcija. V zaznavni meri vsaka po svoje prispevajo k obogatitvi skupnosti. S tem mislimo na združenja in cerkvena gibanja. Krščanska vere noče poenotiti in izravnati različne religiozne dovzetnosti vernih. Sveti Duh namreč v vsaki dobi vzbuja potrebam primerne karizme, da bi obogatil Cerkev in jo podprl v njenem poslanstvu. Razumljivo pa je, da je potrebno vsako izmed teh novih dejanskosti postaviti v presojo.⁵³ Že v Prvem Janezovem pismu beremo, kako so bili kristjani povabljeni naj »duhove preizkušajo« (1 Jn 4, 1). Prave karizme, ki so dar Duha, vedno pripomorejo k priznavanju, da je Jezus Kristus »prišel v mesu« (1 Jn 4, 2), da prepoznamo njegovo navzočnost v vseh bratih in sestrah kristjanih, in da priznamo,

⁵³ Prim. Janez Pavel II, Apostolska spodbuda o krščanskih laikih, 30; prim. tudi CEI, Škofovska komisija za laike. Pastoralno navodilo: *Le aggregazioni laicali nella Chiesa: Notiziario CEI 1993*, 81–119; ECEI 5/1544 – 1621.

da je občestvo cerkvenostno Telo Vstalega, kraj, h kateremu težijo in iz katerega izhajajo vse karizme in vsi poklici.

55. Zadnjo misel v zvezi z rednim življenjem naših občestev želimo nameniti ljudskim pobožnostim. Te bogatijo občestva v tolikšni meri, kolikor izražajo resnično željo po verski poglobitvi in molitvi. Opraviti imamo namreč z izraznimi možnostmi, ki jih ljudje uporabljajo in razumejo. Kot je na to večkrat spomnil Pavel VI., ki pravi, da se s tem »dotikamo vidika evangelizacije, ki nas ne sme pustiti brezbriznih ... Dolgo časa so gledali na te izraze vernosti kot na nekaj manj vrednega, včasih so jih prezirali. Danes pa skoraj povsod veljajo za predmet, ki ga na novo odkrivajo«. ⁵⁴ Gotovo se moramo varovati, da ne bi z ljudskimi pobožnostmi nadomestili prvin rednega bogoslužnega življenja v župnijski skupnosti, pa tudi oblike meditacije in molitve, osebne in skupne, ki se navezujejo na velika krščanska duhovna izročila, nekatera zelo stara, druga pa poznejša. Isti Pavel VI. je opozoril, naj presojamo te izraze ljudske pobožnosti v splošnem okviru pastoralne preнове tudi zato, ker nas zgodovina uči, da je ljudska pobožnost »dostikrat odprta za raznovrstna zmaličenja religije, ki se vanjo prikradejo, celo za praznoverje. Večkrat se zaustavi na ravni kulturnih dejanj, ne da bi privedla do pristne pritrditve vere.« ⁵⁵ Potrebno si je prizadevati, da bi to govorico razumeli, očistili in jo poživili. Na ta način bo omogočeno, da se bo toliko preprostih in predanih ljudi v življenju končno srečalo tudi s pristno vero.

Obnovljena pozornost do vseh krščenih

56. Doslej smo govorili o kristjanih, ki se dejavno udeležujejo župnijskega življenja ali vsaj vztrajno obiskujejo nedeljsko evharistijo. V ospredju naše misijonske pozornosti

⁵⁴ Pavel VI., Apostolska spodbuda o evangelizaciji, 48.

⁵⁵ Prav tam, 37.

sti pa so tudi tisti moški in ženske, ki ne živijo v polnem in stalnem občestvu z našimi krajevnimi Cerkvami, čeprav so prejeli krst.

Beseda o krstu nam priključuje v spomin tudi kristjane, ki pripadajo drugim Cerkvam in cerkvenim skupnostim; ti ste, »ki verujejo v Kristusa in so bili pravilno krščeni« ter so »v nekem, čeprav nepopolnem občestvu s katoliško Cerkvijo«. ⁵⁶ Nemogoče je, da bi kristjan, ki pozorno posluša besede našega Gospoda Jezusa Kristusa, ostal neprizadet ob njegovi molitvi k Očetu, »da bi bili vsi eno« (Jn 17, 21).

Ekumenizem je temeljni izziv, ker pomeni preverjanje naše zvestobe evangeliju; je pa tudi velika šola občestvenosti. Skupaj s kristjani drugih Cerkva in cerkvenih skupnosti, ki so očitno »drugačni« kot jaz, sem poklican k prepoznavanju tiste edinosti, ki nas kljub vsem razločkom povezuje in kliče v vedno polnejše občestvo.

Če živimo v ekumenskem prizadevanju, nam more biti to v veliko pomoč tudi za vnovično odkritje poti, ki vodijo k spravi znotraj naših župnijskih skupnosti in navzven. Ni edinosti brez spoštovanja različnosti, ne da bi nosili bremena drug drugega, zlasti pa ne brez tega, da skupno iščemo resnico, ki je edini vir edinosti pa tudi zadnji razlog, da sploh obstajamo kot cerkvene skupnosti: Jezus Kristus, naš edini Gospod.

57. Prav ta težnja k popolni edinosti vodi v pastoralni Cerkve k vedno bolj zavzeti pozornosti do tako imenovanih »obrobni kristjanov«, to je vernikov, ki svoje vere ne prakticirajo, se pravi do tiste velike množice krščenih, ki često ne živijo v moči sprobrnjenja in upanja ter so na robu cerkvene skupnosti, čeprav formalno svojega krsta niso zanikali. ⁵⁷ Med temi so lahko vsega spoštovanja vredne osebe, ki nosijo v sebi nezaceljene rane iz otroške dobe, pa naj gre za rane, ki so jih dobili v lastnih družinah, v družbi, in

⁵⁶ Dekret o ekumenizmu (E), 3.

⁵⁷ Prim. Janez Pavel II., Odrešenikovo poslanstvo, 33.

morda v kakšnem primeru tudi v naših občestvih. Povedano bolj preprosto: gre za kristjane, ki so prepuščeni sami sebi, katerim doslej nihče ni znal prav prisluhnuti, se zanje zanimati, jim pokazati naklonjenost in z njimi deliti težo in radosti življenja.

To življenjsko področje se je v zadnjih desetletjih zelo razmahnilo in terja tudi pastoralno prenavo: pozornost do krščenih, ki živijo v zelo krhkiem odnosu s Cerkvijo, in prizadevanje za vnovično prvo temeljno oznanilo, na katerega je potrebno cepiti itinerarij čisto zaresnega (ponovnega) uvajanja ali ponoven začetek njihovega krščanskega življenja.

V prvi vrsti moramo ovrednotiti trenutke, ko se župnija znova konkretno sreča s tistimi krščenimi, ki se redno ne udeležujejo nedeljske evharistije in župnijskega življenja: ko starši za svoje otroke prosijo za zakramente krščanskega uvajanja, ko zreli zaročenci zaprosijo za cerkveno poroko, ob priložnosti pogreba in molitev za rajne, ob določenih praznikih v liturgičnem koledarju, ko pridejo v cerkev tudi ti obrobni kristjani. Vsi ti trenutki, ki jih včasih lahko pokvari duhovnikovo ravnanje v naglici ali pa hlad in neprizadetost s strani župnijske skupnosti, morejo postati dragoceni trenutki, ko takim ljudem prisluhnemo in jih sprejmemo. Le če si bomo začeli prizadevati za kakovostne medčloveške odnose, bomo ustvarili pogoje, da bo v naših sogovornikih začelo odmevati evangeljsko oznanilo. Potem ko so mu prisluhnili, le-to morda dolgo časa dremlje v njihovih srcih in čaka na nekoga ali nekaj, kar bo v njih razplamtelo ogenj vere in ljubezni.

Tudi otroci, ki so bili krščeni v najnežnejši dobi, potrebujejo, da jih nagovorimo z evangeljskim oznanilom v času, ko začenjajo svojo katehetsko pot. Vedno pogosteje se namreč dogaja, da ni mogoče ničesar predvidevati, kar zadeva njihovo vzgojo v veri v družinah, iz katerih prihajajo. Srečanje s kateheti postane za otroke resnično prava priložnost za »prvo evangelizacijo«. Nadvse pomembno je, da jim oznamimo evangelij o poštenem življenju, o lepem in srečnem življenju, ki ga kristjani zmoremo živeti, če hodimo po Gospo-

dovih stopinjah. To, kar daje srečanjem živost, sta karig-matična in mistagogična kvaliteta. Otroke je treba privedi do tiste točke, ko so sposobni dejanja vere, molitve, udeležbe pri bogoslužju, predvsem pa, da iz odnosa z Jezusom stalno črpajo duhovno hrano, tako da mu pustijo, da jih spremlja s svojim življenjem, kakor o njem poročajo evangeliji. Ta pozornost naj še toliko bolj spremlja katehezo odraščajočih in mladih. Spodbujati nas mora k temu, da vedno znova premišljamo uvajanje v krščansko življenje v vsej njegovi celovitosti in tudi o vseh katehetskih pripomočkih, ki jih lahko pri tem uporabljamo.

58. Toda poleg vseh priložnosti, ob katerih vsak krščeni pride v stik z evharističnim občestvom, se nam zdi nadvse pomembno, da se kristjani, ki so v veri bolj poglobljeni, skupaj s svojimi občestvi nikoli ne utrudijo misliti in razvijati vseh oblik dialoga in srečanj z tistimi, ki niso deležni rednih poti pastorage. V vsakdanjem življenju, v bežnih stikih, na delovnih mestih in v družbenem življenju se ustvarjajo priložnosti za pričevanje in oznanjevanje evangelija. Tu se srečujejo krščeni, da prebujajo svojo vero, pa tudi vedno številnejši moške in žene, mladi in otroci, ki niso krščeni. Prihajajo iz okolja, ker prevladujeta ateizem in agnosticizem. Tu so že tudi verniki drugih verstev. Vedno težje je postavljati ločnico med prizadevanjem za ožvitev upanja in vere tistih, ki, čeprav krščeni, živijo daleč od Cerkve in med dejansko prvim oznanilom evangelija. Na teh mejnih področjih je potrebno spodbuditi delo združenj in gibanj, ki delujejo na temelju evangelija.

Poleg vsega se moramo zavedati, da se naša družba sedaj oblikuje čedalje bolj kot multietnična in multireligiozna. Odpreti bo treba poglavje, s katerim se doslej v bistvu še nismo srečali – poglavje o misijonskih nalogah. Gre za evangelizacijo oseb, ki jih k nam prinašajo sodobni selitveni tokovi. Torej je v določenem smislu pred nami naloga, da opravljamo misijonsko poslanstvo »ad gentes« tu v domači deželi. V spoštovanju in pozornosti do njihovih izročil in kulture

moramo biti sposobni pričevati za evangelij tudi njim, in če je to Gospodu všeč in to tudi oni želijo – oznanjevati jim Božjo besedo⁵⁸ na tak način, da jim bo Bog dal blagoslov, ki ga je obljubil Abrahamu za vse rodove (prim. 1 Mz 12, 3).⁵⁹

59. Krščansko občestvo mora biti vedno pripravljeno, da ponudi itinerarij uvajanja v krščanstvo pa tudi pravi katehumenat. Nove itinerarije zahteva vse bolj pogostna navzočnost odraslih, ki prosijo za krst, potem »kristjani na pragu«, ki jim je treba posvetiti posebno pozornost, in osebe, ki čutijo potrebo, da bi »začele znova«. Naša »pastoralna spreobrnitev« se v določeni meri že dogaja. Spodbujajo jo spremembe v družbi in v človekovem odnosu do vere. Ta spreobrnitev od nas terja modrost, ustvarjalnost in pogum. Temu področju bomo morali nameniti svoje najboljše moči. Najprej je potrebno stvari premotriti teološko-pastoralno, potem pa v naših občestvih natančno določiti konkretne in jasne predloge. Temeljnega pomena je zagotoviti ustrezno pripravo za vse tiste ljudi, ki jim bo cerkveno občestvo zaupalo pobudo evangelizacije. Tudi na področju uvajanja v krščanstvo in revitalizacije vere morajo dati zelo pomemben prispevek cerkvena združenja in gibanja.

V središče preнове je treba postaviti odločitev, da bomo pastoralno oblikovali po vzorcu uvajanja v krščanstvo. To uvajanje ob medsebojnem prepletanju pričevanja in oznanila, katehumenskem itinerariju, stalni podpori vere s katehezo, ob zakramentalnem življenju, mistagogiji in pričevanju z deli ljubezni omogoča poenotenje občestvenega življenja in odpiranje za najrazličnejše duhovne položaje neverujočih, indiferentnih, tistih, ki se približujejo ali znova približujejo evangeliju, in tistih, ki iščejo hrano za krščansko življenje.

⁵⁸ Prim. sv. Frančišek Asiški, *Regula non bullata*, 16.

⁵⁹ Prim. CEI, *Stalni škofovski svet, L' amore di Cristo ci sospinge*, 7: *Notiziario CEI 1999*, 139–142.

60. Pomembna priložnost za odpiranje novim pastoralnim izzivom je nedvomno kulturni dialog o velikih vprašanjih naše družbe in vsakdanjega življenja. Srečanja, na katerih se izmenjavajo misli in soočajo različni pogledi glede pobud, ki jih je potrebno po pametni presoji udejanjiti, so lahko za kristjane velika priložnost. Dialog namreč pripomore k temu, da prisluhnemo in bolje razumemo, kaj je v srcu naših sodobnikov. Marsikdaj lahko tako bolje razumemo življenje in tudi sam evangelij. Poleg tega dialog omogoča rast medčloveških razmerij, rodovitno in bogato izmenjavo za vse strani. Le če si bomo medsebojno delili tesnobe in upanje, iskanja in težave tistih, s katerimi živimo, jim bomo mogli dati upanje, ki izvira iz naše vere.

Družbeni nauk Cerkve je vedno zagovarjal sodelovanje z vsemi »ljudmi dobre volje«. Prav zato, da bi evangelij postal kultura in da bi to Božje seme moglo obroditi kar najlepše sadove v zgodovini, bomo kristjani živeli v občestvu z ljudmi v pozornem poslušanju in srečevanju. Z njimi si bomo prizadevali za uveljavitev pravičnosti in miru, za življenje, ki bo bolj vredno človeka kot posameznika, pa tudi za vse ljudi. Zaupali bomo v medsebojno bogatitev v blagor vseh.

61. Glede na vse doslej povedano in zato, da bi bila podarjena beseda evangelija vsem, ki jo pričakujejo, je pomembno, da so verni laiki navzoči v vseh življenjskih okoljih. Zagotovljena laičnost države in njenih ustanov nas ne odvezuje dolžnosti, da sodelujemo pri delu v blagor države, ampak prej vzpostavlja stanje, v katerem so katoličani polnopravni državljani. K sodelovanju v življenju te države jih spodbuja prepričanje, da kvas evangelija ni njihova izključna lastnina, ampak dar, ki ga morajo deliti z drugimi, ker gre pri tem za odločilen prispevek k ustvarjanju možnosti za polno počlovečenje vseh.

V tem smislu lahko rečemo, da nas družijo isto upanje s toliko mladimi, ki iščejo delo, z vsemi tistimi delavci, ki si prizadevajo, da bi našli svoje mesto v zapletenosti in negotovosti na trgu delovne sile. Mislamo, da morajo verni kr-

ščanski laiki nameniti veliko pozornost in soudeležnost tudi šoli in univerzi, ki se zdaj ukvarjata s procesi preobrazbe, v kateri je potrebno vnovič zagotoviti razloge za vzgojo vsake posamične osebe v vsej njeni celovitosti in dejanski svobodi. Tudi področje zdravstva terja prisotnost, ki bi zagotovila polno spoštovanje vrednot življenja in človeške osebe ter vsem omogočila dostop do tistih zdravstvenih uslug, ki jih potrebujejo. Procesni polnega počlovečenja in prave socializacije se odvijajo tudi na vedno obsežnejšem področju prostega časa s športnimi, turističnimi in drugimi dejavnostmi, ki so s tem povezane. Tudi zgolj politični dejavnosti se verni krščanski laiki ne smejo odtegniti. Za to naj bodo usposobljeni, naj ravnajo odgovorno, ustrezno in skladno v prizadevanjih za spoštovanje človeške osebe, temeljnih načel svobode in solidarnosti, v delu za javni blagor.

Celotna družba se je na vseh svojih različnih področjih znašla v procesu globokih in hitrih sprememb. Zaradi tega je postalo odločilnega pomena, da znamo pozorno brati in presoditi nove življenjske položaje. Glede na to bomo zmogli zastaviti novo obliko tako imenovane okoljske pastorale. Ta postaja vedno bolj nepogrešljiva, zato da bi mogli ohranjati krstno občestvo strnjeno, da bi dosegli tiste, ki pričakujejo krščansko oznanilo in da bi delež kristjanov v družbenem življenju postal učinkovit. Tu čutimo veliko potrebo po vedno večji dejavnosti socialnih in poklicnih združenj s krščansko usmeritvijo. Potrebujemo tudi, seveda v drugačni obliki, prispevek tistih, ki so se odločili, da bodo pričevali za Božje kraljestvo v svetu, v različnih svetnih institutih in v drugih oblikah posvečenega osebnega življenja.

Okoljska pastoralna zahteva, da župnije vnovič premislijo svojo obliko prisotnosti in svoje poslanstvo, pa tudi razmere do okolja. Prav tako, da se odprejo za sodelovanje z bližnjimi župnijami in za osredinjeno delovanje, kar zadeva združenja, gibanja in skupine, katerih vzgojno delovanje in naloge pokrivajo obsežnejša področja. Kjer razsežnost pastorale presega župnijo, je temeljnega pomena povezava s Cerkvijo v škofijskem merilu. Škofje so namreč odgovorni

za to, da poskrbijo za pristen in cerkven izraz vsega tega, za kar se v najrazličnejših oblikah apostolata velikodušno prizadevajo kristjani v okviru svojih škofij. V tej perspektivi nameravamo z vso pozornostjo in upanjem podpirati delovanje Katoliške akcije, od katere še posebej pričakujemo vzorno organiziranost in delovanje. Obenem s tem, ko bo znala videti pastoralne potrebe župnije, bo z zanjo značilnim laiškim apostolskim pričevanjem svojih članov prispevala k požitvi dialoga in k sodelovanju pri krščanskem upanju na vseh področjih vsakdanjega življenja in življenjskega prostora.

62. Naposled želimo poudariti, kako so vsi kristjani v moči krsta, ki jih zedinja z Besedo, ki je zaradi nas in zaradi našega zveličanja postala človek, poklicani, naj postanejo bližnji ljudem, ki živijo v mejnih položajih: bolnim in trpečim, ubogim, priseljencem, številnim osebam, ki s težavo najdevaljo razloge za nadaljnje življenje in so na robu obupa, družinam, ki so v krizi in v gmotnih ter duhovnih težavah. Kristjan se po zgledu Jezusa »usmiljenega Samarijana« na sprašuje, kdo je njegov bližnji, ampak sam postane bližnji drugemu, tako da stopi z njim v zares bratovsko razmerje (prim. Lk 10, 29–37) ter prepozna in ljubi v njem obraz Kristusa, ki se je hotel poistiti z »najmanjšimi brati«. Janez Pavel II. spominja, da tista stran evangelija, ki govori o sodbi in imenuje »blagoslovljeni« tiste, ki so njemu postali bližnji v najmanjših (prim. Mt 25, 31–46), ne govori le o etiki, ampak je v prvi vrsti »kristološka stran«, ki meče močan snop luči na Kristusovo skrivnost.⁶⁰ Verniki so naprošeni, naj si vzamejo k srcu vse, nove in stare oblike revščine in najdejo nove oblike solidarnosti in medsebojne porazdelitve dobrin: »Prišel je čas, da se ljubezen razživi z novo fantazijo«.⁶¹

Na področju dobrodelne ljubezni so bila naša občestva v zadnjem desetletju še posebej povabljeni k dejavnosti, ker

⁶⁰ Janez Pavel II., Ob začetku novega tisočletja, 49.

⁶¹ Prav tam, 50.

med evangelizacijo in izpričevanjem ljubezni obstaja naj-globlja povezava. Sedaj ko stopamo v novo desetletje, ki je prav tako naravnano v smer evangelizacije, ohranjajo naloge, ki smo si jih zastavili na začetku 90. let, vso aktualnost. Se posebej ostaja vedno živa potreba, da jemljemo vsako evangelizatorsko dejavnost kot dejavnost, ki je po svoji naravi naravnana na konkretno izpričevanje ljubezni, in da vsako delo, narejeno iz ljubezni, v svoji globini nujno izpričuje razodevanje ljubezni Boga samega. Tako postajajo vidne trinitarične in kristološke korenine ljubezni, zaradi katerih je Kristusov evangelij služba ljubezni in je prava ljubezen zares evangeljski dar. V okviru različnih dejanj, ki so znamenje pozornosti do tega pričevanja, bi bilo zelo lepo znova sprejeti povabilo cerkvenega zborovanja v Palermu, naj vsako krščansko občestvo poleg prostorov za bogoslužje in katehezo vzpostavi tudi ustanovo za službo revnim.

Ta pogled služenja iz ljubezni nam daje priložnost, da se obrnemo k redovnikom. Ti so prav v moči svoje življenjske odločitve, zaradi katere so postali »ubogi in obrobní«, poklicani, naj bodo znamenje upanja, tako da pričujejo za možnost, ki je dana vsakemu človeku, da živi na robu družbe in življenja, pa kljub temu najde smisel in razloge za življenje, zaradi katerih je mogoče živeti in tudi dajati življenje. Da bi se to lahko zgodilo, je potrebno, da se posvetijo ljubečemu spoznavanju Boga do te mere, da bo vse njihovo bitje postalo živo znamenje navzočnosti Boga med ljudmi. Vsakdo pa po svoji lastni karizmi: redovniki, ki se ukvarjajo z apostolskim življenjem, tako, da gredo dejavno naproti potrebam in stiskam ljudi, tisti, ki živijo kontemplativno življenje, tako, da v ljubezni in predanosti opravljajo službo gostoljubja.

Poleg redovnikov pa seveda potrebujemo tudi laike, ki bodo pripravljene sprejeti službe, že kar misijonarske narave na vseh področjih pastoralne dejavnosti, kakor smo malo prej nakazali. Postali bodo katehisti, animatorji; v posameznih hišah duhovnega poglobljanja bodo odgovorni za skupine, obiskovali bodo družine, pomagali pri oblikovanju mladih zakoncev. To bodo možje in žene, ki bodo popolnoma

na voljo za vnovično vzpostavljanje kvalitetnih odnosov med člani občestva, da bodo lahko že sami po sebi za te ljudi znamenje upanja. To dejansko pomeni biti soodgovoren za Kristusovo službo človeku, službo, zaradi katere Cerkev sploh obstaja in v zgodovini nadaljuje svoje poslanstvo.

SKLEP ŽIVIMO V OBČESTVU

»Da bi bili tudi vi v občestvu z nami« (1 Jn 1, 3).

Cerkev učencev in Cerkev poslanih

63. »Pod noč tistega dne, prvega v tednu, ko so bila tam, kjer so se učenci zadrževali, vrata iz strahu pred Judi zaklenjena, je prišel Jezus, stopil mednje in jim rekel: »Mir vam bodi!« In ko je to rekel, jim je pokazal roke in stran. Učenci so se razveselili, ko so videli Gospoda. Tedaj jim je Jezus spet rekel: »Mir vam bodi. Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam« (Jn 20, 19–20). Gospod kaže znamenja svojega trpljenja: Vstali je Jagnje, ki je vzelo nase naše trpljenje, naše poraze, naše padce, naše grehe, da bi nam pokazalo v teminah pot luči. Zdaj pošilja svoje učence: Cerkev je od samega začetka misijonska.

Za nas je temeljnega pomena tisti »kakor« na Jezusovih ustnicah: »Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam.« Beseda je izpolnila svoje poslanstvo tako, da je prišla dol k nam, da se je sklonila v vsa našo temo, ponižno in z globoko ljubeznijo do ljudi, do vseh nas grešnikov. Torej tudi Cerkev ne bo mogla iti po drugi poti kot po poti ponižanja (kénosis), da bo mogla svetu razodeti Božjega Služabnika in Božje Jagnje, ki odjemlje grehe s sveta. Tako sv. Pavel naroča Titu, naj uči svoje vernike, da bodo »prijazni; izkazujejo naj kar največjo krotkost vsem ljudem« (Tit 3, 2).

Sam sv. Pavel, morda prav zato, ker se zaveda svojega položaja grešnika, ki mu je bilo odpuščeno, da je postal »posoda usmiljenja« (prim. Rim 9, 23), saj mu je Bog v svojem neskončnem usmiljenju pokazal pot življenja, odkriva, da je edini način, kako se lahko obrne do ljudi glede na milost,

ki jo je bil prejel, ta, da jim govori na kolenih: »Zavoljo Kristusa vas prosimo: spravite se z Bogom« (2 Kor 5, 20). Zato Cerkev potrebuje predvsem svetnikov, ljudi, ki bodo širili blag vonj po Kristusu s svojo preprostostjo in skromnostjo in bodo na ta način pokazali, kako se v polnosti zavedajo, da so služabniki Božjega usmiljenja, ki se je razodelo v Jezusu Kristusu.

64. In prav to je tista pot, ki vodi k rodovitnosti: Cerkev, ki je ponižna in služi, ki se sklanja k ljudem in trpi z njimi v vseh njihovih stiskah – le taka Cerkev more zares posredovati Besedo življenja, da se bosta znova porodila upanje in veselje v srcih ljudi. Zato apostol Pavel razumeva svoje trpljenje in ponižanja v apostolski službi kot potrebne porodne bolečine, da bi se v njegovih poslušalcih naselil Kristus (prim. Gal 4, 19). Cerkev pa more biti dejansko mati le, če se ravna po Očetovi volji, če posluša njegovo Besedo in se dan za dnem ravna po njej: »Kdor namreč uresničuje Božjo voljo, ta je moj brat, sestra in mati« (Mr 3, 35), pravi Jezus.

Da bi obnovili apostolat in apostolski polet, ki je služba pri poslanstvu Poslanega od Očeta, moramo vedno kot prvi najprej vztrajno poslušati Božjo besedo, pustiti, da nas prepoji njegova milost, in si vedno znova in znova neutrudno prizadevati za spreobrnjenje. V vsem tem bo izkušnja naše vere našla svoj temelj. To velja do zadnjega dne našega življenja.

Cerkev kot »hiša in šola občestvenosti«

65. Potem ko nas je dohitela Božja ljubezen »medtem ko smo bili še grešniki« (Rim 5, 8), nas je pripravila do tega, da se odpiramo za solidarnost z vsemi ljudmi; v nas se je prebudila želja, da bi z njimi delili Jezusovo usmiljeno ljubezen, ki nas oživlja. Cerkev je po svojem bistvu usmerjena v

⁶² Prav tam, 43.

občestvo. Cerkev mora biti vedno, kakor spominja papež Janez Pavel II., »hiša in šola občestvenosti«,⁶²

Cerkev je hiša, zgradba, gostoljubno bivališče, ki jo je treba graditi z vzgojo za občestveno duhovnost, kar pomeni nenehno ustvarjanje prostora za brate in sestre, tako da »nosimo bremena drug drugemu« (Gal 6, 2). To pa je mogoče le, če se najprej zavedamo, da smo grešniki, ki nam je bilo odpuščeno, in potem gledamo na celotno skupnost kot na občestvo tistih, ki jih Gospod vsak dan posvečuje. Drugi, bližnji nam ne bo več sovražniki niti grešnik, od katerega se moram držati stran, ampak »nekdo, ki mi pripada«. Z njim se bom lahko znova povezal v skupnem usmiljenju, z njim si bova lahko delila veselje in žalost, nasprotja in upanje. Skupaj se bova malo po malo vedno bolj nagibala k temu, da bi čedalje bolj razširjala obseg te medsebojne sodeložnosti. Skupaj bova postajala glasnika veselja in upanja, ki sva ga, zahvaljujoč Besedi življenja, skupaj odkrivala v najinim življenju.

Le če bo Cerkev zares »hiša občestva«, ki jo utrjuje Gospod, in Beseda njegove milosti, ki zmore graditi (prim. Apd 20, 32), bo lahko postala tudi »šola občestvenosti«. Kar najbolj prav je, da se to zgodi. Naša občestva so poklicana, da v vsakem kraju postanejo znamenja edinosti, še več: gibalo občestvenosti. Da bi preprosto, a prepričljivo, tako rekoč s prstom vsem ljudem pokazala na nebeški Jeruzalem, ki je za nas vse naša »mati« (Gal 4, 26), domovina, proti kateri potujemo prav vsi. Knjiga Razodetja pravi: »Glej prebivališče Boga med ljudmi! In prebival bo z njimi, oni bodo njegova ljudstva in Bog sam bo z njimi, njihov Bog. In obrisal bo vse solze z njihovih oči. Kajti prejšnje je minilo« (Raz 21, 3–4). Različnost bodo ljudje sprejeli in se je veselili. Razodel se bo smisel trpljenja in ljudje bodo popolnoma potolaženi. Tudi smrt sama bo izgubila vsako moč vpričo občestva ljubezni in trinitaričnega življenja, ki se bo raztegnilo in ga bodo deležni vsi ljudje.

Pri tem nikar na pozabimo na opozorilo Janeza Pavla II.: »Ne delajmo si utvar: če nismo na tej duhovni poti, nam

bodo kaj malo služila zunanja sredstva, namenjena ustvarjanju in ohranjanju skupnosti. Postala bodo brezdušni aparati, maske skupnosti, ne pa pot k izraznosti in rasti.«⁶³

66. Papež je povabil vse krajevne Cerkev, naj »odrinejo na globoko« – »Duc in altum!« (Lk 5, 4). Pastir vesoljne Cerkve sliši, kako te Jezusove besede odmevajo v srcu. To je tudi najprimernejši poziv za nas, kako naj v naslednjih letih zastavimo svojo pastoralno pot.

Pričakovati je, da se bodo nekateri izmed nas zaradi negativnih pojavov prepustili črnogledosti. Cerkev pozna eno samo merilo, da z njim vsak dan obnovimo svoje upanje: ve, da je »zvest Bog«, ki nas je »poklical v občestvo s svojim Sinom Jezusom Kristusom, našim Gospodom!« (1 Kor 1,9). Tisti, ki zares posluša Gospoda, si ne beli glave niti z morebitnimi neuspehi. S Petrom bo rekel: »Učenik, vso noč smo se trudili, pa nismo nič ujeli, a na tvojo besedo bom vrgel mreže« (Lk 5,5).

67. V letih, ki so pred nami, nas bodo torej na nadaljni poti vodile smernice 2. vatikanskega cerkvenega zbora in njegova sporočila. Ob njem bomo stalno preverjali svojo usmeritev. Navedimo nekaj korakov:

- prizadevanje za pastoralo, ki vzgaja k svetosti, da bi Cerkev mogla biti sveta Nevesta za Gospoda, ki prihaja;
- posredovanje evangelija krščenim, ki živijo indiferentno, pa tudi nekristjanom, tu v domači deželi in v misijonih »ad gentes«;
- prenova življenja v naših občestvih s tem, da bomo zopet dali v središče nedeljo, omogočili prvenstveno vlogo poslušanja Božje besede, tudi v lectio divina. Pozorni bomo tudi na celotno liturgično življenje; poznanje le-tega je potrebno še bolj poglobiti;
- tečaji vzgoje za občestvo, da bi mogla Cerkev, ki je dejan-

⁶³ Prav tam, 43.

sko šola občestvenosti, poklicati vse ljudi v občestvo s Kristusom;

- prizadevanje vernih krščanskih laikov za evangeljsko pričevanje, za prevzem novih oblik služenja, predvsem, da bi bili navzoči v družbi na najrazličnejših področjih družbenega življenja. Da bi bili usposobljeni za preroško budnost in graditelji take ureditve sveta, kjer bi vedno bolj vladali pravičnost, mir in ljubezen.

68. Navzočnost Gospoda, ki je »vedno z nami« (prim. Mt 28, 20) in Svetega Duha, ki spremlja slehernega kristjana in vso Cerkev na poti k Očetu, naj navdihuje pastoralno delo posamičnih Cerkev (škofij) in naj apostolsko prizadevanje, ki nas čaka v prihodnjih prvih letih tretjega tisočletja, dela rodovitno.

Naj nad to našo potjo bdi Marija, Gospodova mati. Zanašamo se na njeno priprošnjo. Privolila je v skrivnost učlovečenja Božje Besede ter poslušala in uresničila njegovo besedo. Ona je podoba Cerkve, Gospodova služabnica in Mati verujočih. Ona je žena poslušne vere, pripravljena upati proti upanju, vsa prevzeta od ljubezni do Boga in sposobna brezmejne dejavne ljubezni. Njej popolnoma zaupamo svojo pot v pričakovanju Gospodovega prihoda.

DODATEK

»PASTORALNA AGENDA« SMERNICE ZA PRIHODNJE DESETLETJE.

Drugi vatikanski cerkveni zbor

Prav je, da sprejmemo povabilo papeža Janeza Pavla II. in v prihodnjem desetletju poskrbimo za vnovičen temeljit študij dokumentov 2. vatikanskega cerkvenega zbora, posebej štirih velikih odlokov. Tudi v naših občestvih naj bi jih temeljito premišljevali, tako da bodo postali nekakšen »kompas«, ki nas bo usmerjal v novo tisočletje.

Razlogi za upanje

Jubilejno leto je postavilo v ospredje dogodek učlovečenja, ki izpričuje polno Božjo udeležbo pri človekovem bivanju in človeku odpira pot v večno življenje. Potem ko smo v pastoralnih smernicah preteklega desetletja postavili na prvo mesto teološke kreposti in konkretno izkušnjo udejanjanja krščanske ljubezni, postavljamo zdaj v središče pozornosti upanje. Pri tem mislimo na:

a) dojemanje izvirnosti ter teološkega in pedagoškega bogastva upanja v kulturnem kontekstu, predvsem sedanjem, kjer je tako malo upanja;

b) opredelitev drž in odločitev, ki usposabljaajo Cerkev za občestvo v službi upanja za slehernega človeka.

Poti sporočanja

Osrednja tema tega dokumenta je, »kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja«; torej moramo na najrazlič-

nejše načine pojasniti nalogo posredovanja vere. Pri tem nameravam:

a) prikazati izvirnost in zahteve v zvezi s posredovanjem skrivnosti krščanskega dogodka;

b) z velikim čutom odgovornosti se je treba ustaviti pri poglavju, ki govori o posredovanju vere mladim;

c) razmišljati o vrednotah družbenega obveščanja, o sedanjem položaju in pobudah, ki jih je potrebno podpreti, in tistih, ki jih je treba šele sprožiti;

d) utrditi nekatere zelo pomenljive poti sporočanja (npr. sporočanje prek umetnosti, vprašanje novih tehnik sporočanja ...).

Kvaliteta vzgoje

Zgodovinski položaj narekuje, še več, celo zahteva odločitev trdno vzgojo kristjanov. Pri tem mislimo na naslednje stvari:

a) zagotoviti je treba kakovostno vzgojo (v smeri srečanja s Kristusom in občestva z njim, vse do svetosti; da bi potrdili upanje, ki ga nosimo v srcu, da bi poraslo bogastvo naše človečnosti) ob vsaki priložnosti in ob vsakem srečanju, ki ga imajo na voljo naše skupnosti: krščansko uvajanje, homilija, kateheza, osebni pogovori, delo po skupinah itn.;

b) najti prostor za kulturne dobrine v ožjem pomenu. Prenesti na temeljno raven (škofija, dekanija, skupine itn.) namero, katere izraz je na ravni Cerkve v Italiji »kulturni načrt s krščansko usmeritvijo«. Pri tem je potrebno nameniti kar največjo pozornost antropološkemu vprašanju, ki jih javno mnenje in sredstva obveščanja vsak dan vnašajo v naše domove;

c) pogumno se soočiti in premisliti, za kakšno duhovno podobo se v teh letih vzgajajo tisti, ki so včlenjeni v naše skupnosti: morda se je na kakšnem področju potrebno še posebej spopasti s povprečnostjo, morda je treba nujno imeti bolj pred očmi poklicanost vseh k svetosti, tako da ta klic

vsak dan znova prevedemo v pedagogiko in pastoralko svetosti.

Misijonske zahteve

V času razkristjanjenja (sekularizacije), ko naša družba postaja multietnična in multikulturna, oznanjevanje evangelija zahteva od nas, da potrpežljivo in pogumno opravimo revizijo pastoralnega tkiva naših občestev z misijonskega gledišča. To pomeni pravo »pastoralno spreobrnitev«. Ta zadeva npr. naslednje stvari:

a) od bliže si je potrebno ogledati fizionomijo našega nedeljskega evharističnega občestva, da bi potem na več načinov postavili v žarišče odločitev, da iz njega napravimo dejansko občestvo učencev, ki se pustijo evangelizirati in ki, potem ko se nedeljsko evharistično slavlje konča, pokažejo, da je njihova apostolska zavzetost porasla;

b) vprašati se je treba, katere konkretne korake zmoremo in katere moramo napraviti, da bi se naša krščanska občestva zavzela za vse krščene, pri čemer je potrebno ovrednotiti že sedanje možnosti in poiskati nove;

c) z misijonskega gledišča zopet presoditi vzgojo pastoralnih delavcev, prav tako tudi župnijskih pastoralnih svetov in komisij, ki delujejo na specifičnih področjih; ovrednotiti je treba teme in določiti prednostna vprašanja ter tudi slog, v katerem jih bomo reševali;

d) odločno se zavzeti za takšno prakso v občestvu, ki se začne s stalno vzgojo verskega čuta (*sensus fidei*) in vodi h krščanskemu »občestvenemu razločevanju«; tako bo mogoče prepoznati in ovrednotiti vse darove, ki jih daje Duh, pastirji in verniki pa skupaj in soodgovorno prehodijo pot evangelija;

e) spodbuditi in zopet ovrednotiti pristnost in delovanje laikov, ki naj se pokaže v cerkvenih skupinah in poklicnih združenjih s krščansko usmeritvijo na vseh različnih področjih življenja;

f) preveriti vzgojne odločitve tistih, ki se pripravljajo na duhovniški poklic, in trajno izobraževanje duhovnikov, da bi res bili očetje v veri in da bi se navzeli misijonarskega duha;

g) najti v svoji dejavnosti dovolj časa in prostora za poglobitev zavesti o potrebnosti, načinih in pripomočkih, s katerimi se bomo lotili »prvega oznanila«; gre za pripravo na krst in s tem povezano spremljanje tistih oseb, ki se spreobrnejo h krščanstvu, za resno utrditev katehumenske poti s pomočjo smernic, ki jih je v teh letih dala škofovska konferenca;

h) preudariti možnosti glede ustanovitve in ovrednotenja novih laiških služb misijonskega značaja, kot so npr: obiskovalci družin, animatorji delovnih skupin, odgovorni za srečanja odraslih, zlasti tistih skupin za delo s starši, ki zaprosijo za zakramente uvajanja za svoje otroke, itn.

Pastoralno leto 2001/2002

Dobro bi bilo, če bi to prvo leto uporabili za nekakšen preludij, uvod. Ko gledamo v prihodnost, se sprašujemo, kako v prihodnjem letu oblikovati v vsaki izmed naših škofij nekakšen »cerkveni dogodek«, da se bo »zgodila Cerkev«. To naj bi v širšem smislu omogočilo sodelovanje naših obče-
stev pri dejavnostih, ki jih predlaga papež Janez Pavel II. v apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja in tudi mi škofje v teh smernicah.

KRATICE

Drugi vatikanski cerkveni zbor (1962–1965):

- GS – CS Gaudium et spes – Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu (1965).
LG – C Lumen gentium – Dogmatična konstitucija o Cerkvi (1964).
UR – E Unitatis redintegratio – Odlok o ekumenizmu (1964).

Drugi dokumenti:

- CEI Conferenza Episcopale Italiana – Italijanska škofovska konferenca.
EN – OE Pavel VI., Evangelii nuntiandi – Apostolska spodbuda o evangelizaciji, Ljubljana 1976.
ChL – KL Janez Pavel II., Christifideles laici – Posinodalna apostolska spodbuda o krščanskih laikih, CD 41, Ljubljana 1989.
CT – OK Janez Pavel II., Catechesi tradendae – Apostolska spodbuda o katehezi, CD 5, Ljubljana 1980.
DD – GD Janez Pavel II., Dies Domini – Apostolsko pismo Gospodov dan, CD 78, Ljubljana 1998.
KKC Katekizem katoliške Cerkve, Ljubljana 1993.
NMI – ZNT Janez Pavel II., Nuovo millennio ineunte – Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja, CD 91, Ljubljana 2001.
RH – OČ Janez Pavel II., Redemptor hominis – Okrožnica Odrešenik človeka, CD 2, Ljubljana 1979.
RM – OP Janez Pavel II., Redemptoris missio – Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo, CD 46, Ljubljana 1991.
TMA – ZTT Janez Pavel II., Tertio millennio adveniente Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja, CD 58, Ljubljana 1995.

KAZALO

KONCILSKA IN SVETOLETNA PRENOVA CERKVE (Rafko Valenčič)	5
Italijanska škofovska konferenca KAKO OZNANJATI EVANGELIJ V SVETU, KI SE SPREMINJA	11
PREDSTAVITEV	11
UVOD	13
V službi veselja in upanja za vsakega človeka	13
Napajajmo se ob Besedi življenja	14
Upoštevanje poti, ki smo jo prehodili	16
Klic k spreobrnjenju in pričevanje svetosti	18
I. POGLED UPRT V JEZUSA, KI JE POSLANI OD OČETA ..	21
Jezus – Poslani od Očeta	22
Jezus med nami	26
Jezus – Vstali	32
Kristus – tisti, ki prihaja	36
II. CERKEV V SLUŽBI KRISTUSOVEGA POSLANSTVA	41
Za poslanstvo brez meja	41
Prepoznati Božji danes	44
Naloge za sedanje desetletje	51
Gospodov dan in župnija	54
Odrasla in »premišljena« vera	57
Mladi in družina	60
Obnovljena pozornost do vseh krščenih	65
SKLEP – ŽIVIMO V OBČESTVU	75
Cerkev učencev in Cerkev poslanih	75
Cerkev kot »hiša in šola občestvenosti«	76

DODATEK – »PASTORALNA AGENDA«	81
Drugi vatikanski cerkveni zbor	81
Razlogi za upanje	81
Poti sporočanja	81
Kvaliteta vzgoje	82
Misijonske zahteve	83
Pastoralno leto 2001/2002	84
KRATICE	84
KAZALO	85

Zbirka CERKVENI DOKUMENTI

1. Papeški govori v Mehiki. Poslanica škofov iz Pueble (1979)
2. Janez Pavel II., Okrožnica Človekov Odrešenik (1979)
3. Papež Janez Pavel II., Na Poljskem (1979)
4. Veselje in veličina življenja (1980)
5. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o katezezi (1980)
6. Janez Pavel II., Na Irskem in v ZDA (1980)
7. Janez Pavel II., Afriški govori (1980)
8. Janez Pavel II., Govor v UNESCO (1980)
9. Janez Pavel II., Sveti Benedikt (1981)
10. Janez Pavel II., Okrožnica o božjem usmiljenju (1981)
11. Janez Pavel II., V ZR Nemčiji (1981)
12. Janez Pavel II., Na daljnem Vzhodu (1981)
13. Janez Pavel II., Okrožnica o človeškem delu (1981)
14. Mednarodno leto prizadetih (1982)
15. Redovniki v Cerkvi (1982)
16. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o družini (1982)
17. Janez Pavel II., Sveto leto odrešenja (1983)
18. Duhovni poklici (1983)
19. Nemški in francoski škofje o miru (1984)
20. Janez Pavel II., V Avstriji (1984)
21. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o odrešenjskem trpljenju (1984)
22. Smernice za vzgojo človeške ljubezni (1984)
23. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o redovništvu (1984)
24. Navodilo o teologiji osvoboditve (1984)
25. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o pokori in spravi (1985)
26. Janez Pavel II., Apostolsko pismo vsem mladim sveta (1985)
27. Janez Pavel II., Okrožnica apostola Slovanov (1985)
28. Dostojanstvo človeka, Bioetika (1985)
29. VI. simpozij evropskih škofov (1986)
30. Škofovska sinoda: 20 let koncila (1986)
31. Navodila o krščanski svobodi in osvoboditvi (1986)
32. Janez Pavel II., Okrožnica o Svetem Duhu (1986)
33. Kristološka vprašanja (1987)
34. Janez Pavel II., Okrožnica o Odrešenikovi Materi (1987)
35. Ekleziološka vprašanja (1987)
36. Navodilo o daru življenja (1987)
37. Janez Pavel II., Okrožnica o skrbi za socialno vprašanje (1988)
38. Tisoč let krščanstva v Rusiji (1988)
39. Veselo oznanilo evangelija in vzgoja v veri (1989)
40. Janez Pavel II., Apostolsko pismo o dostojanstvu žene (1989)
41. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda o krščanskih laikih (1989)
42. Mir v pravičnosti (1989)
43. Škofje ZDA – Papeški svet: AIDS (1990)
44. O meditaciji: Študij cerkvenih očetov (1990)
45. Janez Pavel II., Okrožnica Ob stoletnici (1991)
46. Janez Pavel II., Okrožnica Odrešenikovo poslanstvo (1991)
47. MSK: Kateheza odraslih v krščanski skupnosti (1991)

48. Janez Pavel II., Apostolska spodbuda Dal vam bom pastirjev (1992)
49. Škofovska sinoda o Evropi: Katoličani v Evropi (1992)
50. Papeški svet za družbeno obveščanje: Na pragu novih časov (1992)
51. Mednarodna teološka komisija: Eshatološka vprašanja (1993)
52. Janez Pavel II., Okrožnica Sijaj resnice (1994)
53. Ekumenski pravilnik (1994)
54. Janez Pavel II., Pismo družinam (1994)
55. Carlo Maria Martini, Cerkev in javna glasila (1994)
56. Direktorij za službo in življenje duhovnikov (1994)
57. Bratsko življenje v skupnosti (1994)
58. Janez Pavel II., Apostolsko pismo V zarji tretjega tisočletja (1995)
59. Cerkev in kultura (1995)
60. Janez Pavel II., Okrožnica Evangelij življenja (1995)
61. Komisija Pravičnost in mir pri SŠK, Izjave (1995)
62. Mednarodno leto žensk (1996)
63. Janez Pavel II., Okrožnica Da bi bili eno (1996)
64. Janez Pavel II., Govori v Sloveniji (1996)
65. Janez Pavel II., Posinodalna apost. spodbuda Posvečeno življenje (1996)
66. Papeški svet za družino, Človeška spolnost – resnica in pomen (1996)
67. Janez Pavel II., Govor na 50. generalni skupščini OZN (1996)
68. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Luč z Vzhoda (1996)
69. Papeški odbor za medn. evhar. kongrese: Evharistija in svoboda (1997)
70. Janez Pavel II., Papeški svet za družino, Zakrament sprave (1997)
71. Papeški svet za družino, Priprava na zakon (1997)
72. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika oglaševanja (1997)
73. CEI, Direktorij družinske pastorale za Cerkev v Italiji (1997)
74. Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (1998)
75. Splošni pravilnik za katehezo (1998)
76. Novi duhovni poklici za novo Evropo (1998)
77. Spominjamo se: Premišljevanje o holokavstu (1998)
78. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Gospodov dan (1998)
79. Janez Pavel II., Skrivnost učlovečenja (1999)
80. Janez Pavel II., Okrožnica Vera in razum (1999)
81. CEI, Načrtovanje novih cerkva in Preureditev cerkva (1999)
82. Janez Pavel II., Pismo umetnikom (1999)
83. Papeški svet za laike, Dostojanstvo starejših ljudi (1999)
84. Janez Pavel II., Pismo starejšim (1999)
85. Papeški svet za kulturo, Za pastoralo kulture (2000)
86. Kongregacija za duhovščino, Duhovnik za tretje tisočletje (2000)
87. Papeška bilična komisija, Interpretacija Svetega pisma v Cerkvi (2000)
88. Papeški svet za past. zdravstvenih delavcev, Listina zdravstvenih delavcev (2000)
89. Papeški svet za družbeno obveščanje, Etika v družbenem obveščanju (2000)
90. Izjava socialne komisije francoskih škofov, Rehabilitirati politiko (2001)
91. Janez Pavel II., Apostolsko pismo Ob začetku novega tisočletja (2001)
92. Kongregacija za nauk vere, Navodilo o molitvi za ozdravljenje (2001)
93. Papeški svet za družino, Zakon, družina in zunajzakonske skupnosti (2001)
94. Kongregacija za bogoslužje, Splošna ureditev rimskega misala (2002)
95. CEI, Kako oznanjati evangelij v svetu, ki se spreminja (2002)